

Tacettin Şimşek

Dolunay Suları

hecetaŐları

hecetasları

Hikâye

Eser Adı:

Dolunay Suları

Eser Sahibi:

Tacettin Şimşek

Yayın Yılı:

Kahramanmaraş 2025

isbn:

978-975-17-3413-6

Ana Yayın Numarası:

90722 /Hikâye Serisi - 1

Adres:

Haydarbey Mahallesi 32077 Sk. Armada
Evleri DEF/ Blok D/6 Onikişibat /Kahramanmaraş

Telefon: 0535 391 92 50

e-posta: hecetaslaridergisi@gmail.com

www.hecetaslari.com

Tacettin Şimşek

Dolunay Suları

hecetaŐları

Tacettin Şimşek

Gümüşhane-Torul-Altınpınar'da doğdu.

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezun oldu.

Siirt-Eruh'ta edebiyat öğretmeni olarak çalıştı.

Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğretim üyesi.

İlk şiiri *Elifte* yayımlandı (1977).

Türkçe'm Eyvah! adlı oyunuyla Türk Dil Kurumu tarafından Onur Belgesi'yle ödüllendirildi (2004). Ümraniye Belediyesi Geleneksel 9. Şiir Yarışması'nda aruz dalında birinci oldu (2013). Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğinin öncülüğünde düzenlenen *Şehir ve Edebiyat* konulu uluslararası şiir yarışmasında birincilik ödülünü aldı (2014).

Köprü, Türk Edebiyatı, Can Kardeş, Doğuş Edebiyat, Karçıçeği, Palandöken, Yedi İklim, Yeni Dergi, Elif, Esmâ, Hece, Harşit, Türk Dili, Hece Taşları, Dil ve Edebiyat, Açık kara gibi dergilerde yazdı.

Ahmet Ziya Kahraman'la iki ayda bir yayımlanan *Rubai* e-dergisini çıkardı.

Cumhurbaşkanlığının himayesinde gerçekleştirilen *Büyük Selçuklu Mirası ve Kervan* adlı belgesellere metin yazarı olarak katkıda bulundu.

Bilimsel dergilerde yayımlanmış çok sayıda makalesi, yirmiye yakın ders kitabı ve kaynak eseri yanında *Eylülce-Şiir, İlk yaz Tatili-Çocuklar İçin Şiir, Yeşil Gözlü Kardan Adam-Çocuklar İçin Hikâye, Kırk Aynada Gül Yankısı-Rubai, Sözü'n İzinde-Deyişme* (T. Atmaca ile), *Aşkım Var Edem-Maraş Rubaileri, Nedim Kimden Kaçıyor?-Mizahi Hikâye, Karakoncolos-Çocuklar için Hikâye, Altın Papağan-Çocuklar İçin Masal, Âdem'in Cennetleri-Öykü, Aşkım Gizemi Gelsin-Mâni, Güle Düşen Çiğ-Haiku* gibi kitapları var.

Her Leyla Bir Ufuktur

1

*Çağa aykırı düşer
Kays'a bedel
yeni bir Kays olurum
her çölümden
yeni bir Leyla çıkar*

Medyalar...

Karanlık komedyalar...

Yazılan hep Leyla.

Sihri çözülen Leyla.

Oysa içimizin ötesinde bir yerlerde hâlâ soyut duvarlara çizilen Leyla.

Sahi hangi Leyla?

Hani Leyla?

Kalbini körlüğün derin kuyularına salıverenlere şöenler, şenlikler, festivaller düşerdi.

Leyla adına şampanyalar patlatılır, kampanyalar düzenlenirdi.

Kim Leyla'dan bir parça koparırsa kahramandı.

Öyle ya!

Leyla savruk bir göçmen kuştı avuçlarınızda. Boy boy kafesler örerdiniz onun için. Bakışlarınızın ve teninizin ördüğü kafesler.

Leyla'nın ince ve narin ve hassas bir ruhu varsa bundan size neydi?

Siz, Leyla'yı ölçülebilir kılmanın kavgasını veriyordunuz. Hatta bölüşülebilir kılmanın kavgasını.

Soyutu bilmiyordunuz. Çile şairinin "Yokluğunda buldum seni" dizesini anlamıyordunuz.

Mimesise inadına bağlıydınız. Gün batısından poetikalar dileniyordunuz.

Bauvoire'ı çok seviyordunuz mesela; Gide'i, Satre'i, Camus'ü...

Ve bin yılın Leyla'sını etten ve kemikten yeniden "yaratıyor"du-
nuz. Değil mi ki görseiliğın dayanılmaz bir tadı vardı. Ve her şey
gitgide ve büsbütün görseiliğe kayıyordu. Öyleyse sahenin, stüd-
yonun, podyumun, ekranın perdenin anlamı olmalıydı.

Yeni bir düzlemde Leyla'nın yükleneceği yeni ve farklı bir işlev
olmayacak mıydı?

Ne kadar banal bir soruydu bu.

Hoşgörün efendim.

Biz, annemizin ayak izindeki cenneti öpme hülyasındayız. Ley-
la'yı da müstakbel anne kimliğiyle selamlama vehmine düşmüşüz.

Beklemiştir ki Leyla, şefkat eğitimini tamamlasın, şahadetnamesi-
ni aldığı gün, içimizden yürüyüp geçsin ve ayak izleri cennet olsun.

Leyla terazi burcunda bir gezegendir artık. Çoktan keşfedilmiş,
esrarı çözülmüş, cevheri bölüşülmüş, çeyizi yağmalanmış, ruhu
üzerinde sömürgeler kurulmuş bir gezegen.

Siz, Leyla'yı ilk defa bir reklam panosunda asılı gördünüz. Bir eli-
ni araba lastiğine, diğer elini plastik boya kutusuna uzatmıştı.

Sonra sahnede, sonra ekranda, sonra perdede...

Daha dün nazenin bir kalemden bir Leyla övgüsü okumuştunuz.
Bir köşe yazısıydı.

Diyordu ki *Ley/Lâ* yazarı:

*Onlar ki hepsinin mizacında siyahlık vardır. Siyah iri gözleri, siyah
uzun saçlarıyla perdelenir. Suat'ı alıp götürdüklerinde Arap şairinin
kalbinde kalan kırıklığı bırakırlar bize yokluklarıyla. Hepsinin evve-
linde bir Nilî, ahirinde bir Sahra vardır...*

*Bir Leyla'nın yazısı bütün Leylaların alınıdadır. Leyla baharda
doğmuştur ama bütün mevsimler ondadır.*

Leyla başına bir taç takarsa bütün Leylalar eline gelin çiçeği alır.

Bir Leyla dengini toplarsa bütün Leylalar yoldadır.

*Leyla demiştir, şimdi Leyla susuyorum ve Leyla düşünüyorum:
Bir kadının adı eğer Leyla değilse başka ne olabilir ki? Çünkü Ley-
la'nın harflerinde bütün isimler yazılıdır. Leyla'nın isminde bütün*

harfler vardır.

Kalemine sağlık *Lâ* yazarı...

Ley/La yazarı...

Bize *nun masalları* anlattığın uzun kış gecelerinin sabahında *işimle ateş arasından geçerek kelime defterine, içine mor mürekkep çektiğin nar ağacından yontulmuş bir kalemle ve mimoza sürgünü mücellâ bir fırçayla Leyla'yı resmettin.*

Buna en çok sevinen Mecnun'dur, bilesin.

"Ne desem de kısaca Leyla olsa" diye bin yıldır çırpınıp duran o çünkü.

Şairlerden sonra tabii.

Mecnun da bir şair değilse...

Şair de bir mecnun değilse tabii.

*

Leyla...

Hep Leyla, her zaman ve daima Leyla.

Siz...

Sanki ona âşıktınız.

Sanki...

Say ki...

Şair varsın "İnsan tükenmez." desin.

İnsan tükenmez, doğru.

Ama Leyla tükenir.

*Gelişiniz çığlık
gülüşünüz zehir
duruşunuz cellat
kıvılcımınız kül eder canları
cürmünüz Leyla kadar*

Havva.

İlk sevgili, ilk eş, ilk dost, ilk paydaş, ilk sırdaş, ilk anne... Toprak.

Meryem.

İffet, safiyet... Yağmur suyu.

Züleyha.

Tutku... Şelale.

Asiye, Hacer, Hatice, Ayşe, Fatıma...

Nil gülü, zemzem suyu, gül bahçesi, sabah yıldızı, yeşil inci...

Aslı, Şirin, Azra, Zühre, Elif, Gülperi, Selvihan, Juliette...

Sevgili...

Leyla...

İlle de Leyla...

*

Leyla'dır, sultanı tahttan düşürür.

Leyla'dır, delikanlıyı attan düşürür.

Leyla'dır Kays'ı çöle düşürür.

Mecnun'dur aşka tarih düşürür.

*

Leyla şarkıları vardı hani. Kaynak'ın, Telhüner'in, Karaduman'ın.

Kaynak "*Leyla bir özge candır / Kara gözlü ceylandır.*" derken seğâhtan kapı açmıştı.

Telhüner "*Leyla sende buldum aşkı kaderimi / Terk edersen duyarsın bir sabah ölüm haberimi*" derken kendine muhayyer kürdî bir ağıt yakmıştı.

Karaduman, Tanpınar'ın "*Leyla ela gözlü bir çöl ahusu / Saçları bahtından daha siyahtır*" dizelerine kürdî fantezi bir elbise giydirmişti.

*

Aman efendim, çok mu zor olurdu yoksa? Ruhunuza bir tam bakım yaptırırsaydınız. Bedeninizin sağlamlığına gölge mi düşerdi? Varsın düşün efendim, ne beis var? Korkuyor muydunuz yoksa? Hayret! Oysa siz, korkusuzluğunuzla övünürdünüz.

Gökyüzüne kafa tutardınız mesela.

Sizin aslında ümidiniz de yoktu. Arzularınız vardı alabildiğine. Muzip şairin böcekleri emsal gösterdiği. Evet siz de... Arzularınızın önünde el pençe divan durmayı hüner sayıyordunuz.

Öyle ya! Havf ve recadan size neydi? Siz havfsız ve recasız bir iklimin adamıydınız. (Hadi daha anlaşılır olsun: Korkusuz ve ümitsiz diyelim.)

Leyla diyordunuz sürekli. Leyla'yı beğendiğinizi, hayır, Leyla'ya bayıldığınızı haykırıyordunuz. Yeryüzünün bütün yankı vadeleri size cevap yetiştirmekte yarıştıyordu. Size öyle geliyordu. Ve siz bunu nasıl da yetersiz buluyordunuz. Oysa mecazın bir yüzüydü bu. Bir cüzüydü belki. Eşyanın ruhunu bilenlerin elinden ellerinize düşmüştü birden. Şaşırmıştınız önce. Ve "işte gerçek" demiştiniz.

Mecaz ilmin elinden cehlin eline düşünce gerçeğe dönüşüyordu.

Tahmin edebilirdiniz. Gözlerinize inmiş idrakinizin tarihî yanlışlığıydı bu.

Hani Leyla idi o. Ve hani siz onu Orkide'de arkadaşınızın düğününde tanımıştınız. Kucağında sevimli bir fino taşıyordu. Hani arkadaşınız tanıştırmıştı sizi. Ve beş dakika içinde bütün bir hayatı önünüze serivermişti.

Hani altı ay sonra gazetede okuyunca acıyla gülmüştünüz.

"Köpeğimi istemiyor." diye kocasına boşanma davası açmıştı ya!

Hani sizi, biraz Kevin Costner'a mı benzetmişti ne? Sizin de -Niye itiraf etmeyesiniz?- bayağı hoşunuza gitmişti. Hatta siz de biraz "nostaljik takılıp" onu Audrey Hepburn'e mi benzetmiştiniz? O da bir tuhaf bakmıştı yüzünüze.

"Aslında beni Natalie Portman'a benzetirler." demişti.

Mahcup olup kekelemiştiniz.

“E, şey, haklılar, tabii, doğru, hay Allah, nasıl bilemedim, benziyorsunuz, gerçekten...” gibi şeyler söylemişsiniz.

Öyle bir Leyla deyişiniz vardı ki, kalbinizin dili olsaydı o kelimeyi ancak böyle telaffuz ederdi.

Vurgun yemiş gibiydiniz. Gibiydiniz değil, düpedüz vurgun yemiştiniz. Çarpılmıştınız. Çarpıntılarınız o gün başlamıştı.

Siz aslında Leyla'nın finosunu da çok sevmiştiniz. Mademki Leyla'nın finosuydu o. Onun yerinde olmak için neler vermezsiniz. İşte o zaman “Köpek gibi seviyorum, lan!” sözünüz de karşılığını bulmuş olurdu.

Hani eskilerin sevgilinin semtinin itleriyle dost olmaları vardı ya! Siz onların bir adım önündeydiniz şimdi.

Ve siz o Leyla'da boğuldunuz işte. Leyla'nın bir adım ötesine bir türlü geçemediniz. Zaaflarını, çelişkilerini, yalanlarını erdeme dönüştürdünüz. Başka türlü kabullenmenin ve sevmenin imkânı yoktu.

Sevmenin mi?

Güldürmeyin adamı.

Leyla bir ufuktu.

Aslında her Leyla bir ufuktu.

Ve Leyla'nın bir Leyla ötesi vardı.

*Ey ufuk avcuları
farkındasınız belki
Leyla'da gurbet var
Leyla'da sıla var
Leyla'nın ötesinde bir Leyla var*

Aşk uğruna gemileri yakan Kays'tır; aşka aklını bedel sunan da.
Yalnızlık, acı, yoksulluk ve yoksunluk...

Kays'ın payıdır.

Didinmek, çırpınmak, suları tersine akıtmaya çalışmak, ateşlerde
yanmak, rüzgârlarda savrulmak, toprağa karışmak, sularda boğulmak
hep Kays'a düşer.

Dört unsur Kays'tan alır alacağını; Kerem'den, Emrah'tan, Ta-
hir'den, Mahmut'tan...

Peki Leyla ne yapar aşk için?

Hiç!

Leyla sadece oturur bekler. Uzaktan izler. Mecnun'un bütün saat-
leri aşka kurmasını, çölleri arşınlamasını, mesafeleri eritmesini,
yeryüzünü bir kumaş gibi kesip biçmesini, Ferhat gibi dağlar delmesi-
ni, aşka yetkinliğe ulaşmasını, liyakat kazanmasını ister.

Payına beklemek düşmüştür. Mecnun'u sınamak, aşkını tartmak,
sadakatinin ölçmek düşmüştür.

Böyleyken yine de aşkın tarafı olur. Tek başına aşkı temsil eder.
Yankısı uzun, çağrışımı sonsuzdur.

Kahraman mıdır?

Hayır!

(Züleyha, başka. O yanar, yakar, yıkar, bedel öder ve ödetir. Kah-
ramandır.)

Leyla ile Mecnun'da ise kahraman Mecnun'dur.

Can adamak Mecnun'un işidir.

Leyla'nın kabul törenidir.

Genceli Nizamî'den Edirneli Şahidî'ye...

Ali Şir Nevayî'den Hamdullah Hamdi'ye...

Fuzulî'den Sezai'ye...

Aynı destan söylenir.
Leyla böyledir de, Mevlâ nasıldır?
“Kün” der, yoktan var kılar önce.
Korur, kollar, gözetir, yol gösterir.
Yedirir, içirir, doyurur, gezdirir, nefes aldırır, gördürür, konuşurur,
ışittirir, tattırır, koklatır, dokundurur... .

Sever, sevdire, sevindirir, inandırır, güvendirir... .

Ruh üfler, öldürür, diriltir.

Cehennemi gösterir, cenneti getirir.

Her kalbe ayna bir kalp yaratır.

Var kılar, yâr kılar, bahtiyar kılar.

Daha ne yapın?

Öyleyse “Mevlâ diyecek yerde Leyla demek” de ne oluyor?

Kabrine nur yağsın, Yenişehirli Avni! Ne Demiştin?

Mecnun ki “lâ İlâhe illâ” der idi

Teklif-i şuur eyleseler “lâ” der idi

Ol mertebe Leyla'sına meftun idi kim

Mevlâ diyecek mahalde Leyla der idi

*(Mecnun ki ‘Başka ilah yok’ derdi / Şuurlu davranmasını isteseler
“hayır” derdi / Leyla'sına o kadar tutkundu ki / Mevlâ diyecek yerde
Leyla derdi.)*

*

Aşk mı diyorsunuz hâlâ?

Hâşâ!

Ne haddime?

Onu İbn-i Arabî bilir.

*

Yazarın son dönem nakaratlarından:

Hiç düşündünüz mü beyler?

Kalbini söktüğünüz Kays'a Leyla ne söyler?

Yazarın bu defa özeleştiri niyetine söylediklerinden:

Yanlışı tasvirse Leyla sözlerim, nedir bu külhan savuruşum, bu
afra tafram? Ruhuma tuzaklar kuruşum, kendime entrikalar örü-
şüm, bilinmez adresler soruşum... Bu snopsisler de neyin nesi böy-
le? Bu geri dönüşler, bu tekstler, bu bentler, bu epizotlar...

Nicedir kalemimle cehennemler besleyişim? Yangınım, ölümlerim, vebalim, günahım... Kıyametlerimi anlatmanın başka bir yolu vardı da ben mi bulamadım?

İnkâr edemem. Ben de sizin eserinizim. Yüzyıllık cansiparane çabanızın ürünü.

Ama n'aparsınız, aykırıyım. Ara sıra başkaldırmayı seviyorum galiba.

Evet, nankör bir çocuğum ben. Sizin ofset tabaklarda, dijital tepsilerde, renkli camlarda ve gümüş perdelerde, sanal kutularda sunduğunuz birçok nimeti tepmeyi yeğledim. Bir kalbim olduğunu hatırladım. Kalbimi ağırladım, azizledim. Kalbime döndüm. Oysa siz bunu asla istemezsiniz. Asla izin vermezsiniz buna.

Eleştiri niyetine:

Aşkı anlatmadınız bana. Çünkü aşk kalbi kışkırtırdı. Siz mecazı elinizde tutup "her şey bu" derdiniz.

Güneş tutulurdu bazen. Ve siz "Güneşi saydam bir yılan yuttu." derdiniz. İnanırdım.

Soramazdım. Aydınlığınız gözlerimi kamaştırırdı. Dilime hicap kilitleri vururdu. Haddimi bilmeyi öğretmiştiniz bana.

Yine özeleştiri niyetine:

Bir miktar serseri, o ölçüde kaçak ve o ölçüde uçarı kimliğimin önünde açılan pencerelerden seyrettiğim o sonsuz güzellik yansımaları değil mi?

Gördüğüm bütün örneklerin ve gölgelerin asıllarına ulaşmak değil mi amacım? Öyleyse bu çokluk denizi ne? Bu ne kadar Leyla böyle? Ufkuma gerilen bunca Leyla...

Bu boğulmalar, bu savrulmalar...

Ezeli ve sermedi bir sığınağım varken, "mihrabım diyerek" Leylalara yüz vuruşumun mantığı...

Şimdi...

Ufkun ötesine geçme vaktidir.

Leyla'yı Leyla makamına yükseltme vaktidir.

Ve Leyla'yı bir rüyanın kanatları arasından seyretme vaktidir.

Kalbe Dokunan Mecaz*

*Attar'a saygı,
kuş diliyle anlattığı hikâyeye hayranlıkla...
Nevayî, Gülşehrî, Zaifî ve Fedayî'ye sevgi,
hikâyeyi Türkçede bir anlatı şölenine
dönüştürdükleri için.*

1

*Kırkıncı odalara
rüyalardan girilir.
Rüyalarda
bir şey görülmez aslında,
gösterilir.*

Geceye gül damladı, durup dururken. Karanlık halkalandı birden-
bire. Varlık denizi dalgalandı.

Kor düştü Şeyh'in ela gözlerine. Yandı Şeyh. Sıtma nöbetleriyle sar-
sıldı, ürperdi, uyandı. Gecenin nemi alnına konmuştu. Aynada buğu
vardı.

İşte o an, olanı biteni anladı Şeyh. Düşü tabir için ille de Yusuf ol-
mak gerekmiyordu. Bu düşün başka tabiri yoktu.

Dergâh suskundu. Gece kaftanını sıyırmış, günü giymeye hazırla-
nıyordu. Ve duvarlarda Şeyh'in rüyası geziniyordu. Her bakışta kavru-
luyor, her görüşte savruluyordu Şeyh.

O gün kimseyle konuşmadı, kimseye bir şey sormadı, kimseden
bir şey istemedi. En uzaktan gelenler de en yakında olanlar gibi eşğin
dışında kaldılar.

Yalnız Abdülkadir, sadece o, kapı aralığından Şeyh'i gördü. Gözleri
sabit bir noktada düğümlüydü Şeyh'in. Yüzünde bağbozumu vardı.
Yüzüne tufan resimleri çizilmekteydi.

* 2014'te Ümraniye Belediyesi'nin düzenlediği 10. Hikâye Yarışması'nda 2. olmuştur.

Dergâh kopkoyu bir sessizlikti. Herkes gibi Abdülkadir de suskundu. Bir farkla ki, Abdülkadir sırrı sezmişti. Sezmişti ama bölüşmeye kıyamıyordu.

Gün boyu sustu Şeyh. Acıyı tanıdı. Mana âleminde Cüneyd'i gördü. Hayal perdesinde Cüneyd'in kıssasını seyretti; aşk derdine düşmeyen bilgenin kıssasını. Ve Cüneyd'in kaybolan eşeği bulmasını.

*

Kadimkent bir gönül tezgâhıydı: Eğri giren düz, mağrur giren âciz, "ben"li giren "ben"siz çıkardı. Bazen girilir çıkılır, bazen girilir çıkılmazdı. Bir okuldu; gönülleri ve alınları eğiten bir okul. Kadimkent'in bir değirmen olduğu da söylenebilirdi: "Ben"leri öğüterek "biz"leri büyüten bir değirmen.

Vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Şeyh o saate kadar da, o saatten sonra da "bir teşehhüt miktarı" oturmamıştı. Döndükçe rüyayı yorumlamıştı. Loş hücre duvarlarında bir tasvirin büyüyüp küçülerek yer değiştirdiğini görüyordu. Gözlerini sıkıca yumuyor, aynı tabloyu bu defa içeriden görüyordu. Ve bir ateş yalımı, gözlerinden ruhuna akıyordu.

Şeyh, "Bu gelen kazadır." diyordu. Yaşadığı çelişki, kabullenmenin zorluğuydu.

Kuşluk sonrası bir gül açımı uyudu, uyandı. Rüya aynı rüya, hâl aynı hâldi. Çare yoktu.

Şeyh, bir rüyanın mecaz denizini böylesine dalgalandırabileceğini ummamıştı. Üstelik bu dalgalı denizde yorgun bir tekneydi o. Böyle görüyordu kendini. Bir de dönüp bir gün öncesine bakıyor; kırk deriş, kırk yıl keşif ve kılı kırk yaran bir dikkat görüyordu.

Diyordu ki:

-Gün olur, gönül Yusuf'u hayret kuyusuna düşer; ömür Kays'ı tereddüt sahrasına. O gün belki Züleyhalar Züleyha, Leylalar Leyla değildir.

*

Şeyh, ikinci günü de tedirgin geçirdi. Yine kimseyle görüşmedi. Yine kimseyi sırrına mahrem etmedi. Herkes "Acaba?" diye beklerken

Abdülkadir “Galiba...” diye bekledi.

Hâl dili yakıcıydı. Daha fazla çağrışım taşırdı. Daha dayanılmazdı. Oysa herkes söz kıvılcımları beklerdi.

Abdülkadir için bekleme zamanı değildi. Şeyh'e selam bıraktı ve gitti.

*

Rüya perdesinde bir film karesi: Şeyh. Bir film karesi daha: Bir Venüs heykeli. Bir film karesi daha: Şeyh Venüs heykeline secde etmekte. Ayna kırıkları. Her ayna parçasında bir Şeyh.

Sonra bir çift mavi göz yansımakta perdeye. Büyümekte. Genişleyen manzarada gök ve deniz sadece bu bir çift mavi gözden ibaret görünmekte. Dahası, rüya artık kalbe dokunmakta.

Haklısın, Abdülkadir!

Uyku bazen velilik perdesidir ve bazı rüyalar önsezinin gülbüz çocuklarıdır.

Ve rüyalar ruhun doğal gözlemleridir.

*

Üçüncü gecenin sabahı da Şeyh'i aynı hâl üzere yakaladı. Şeyh, bir an tükendiğini sandı. Korktu.

Evet, bir çağrıydı bu. Gitmeden, düşün tabirini doğrulamadan Şeyh'e rahat yoktu.

Şeyh genişleyen zamanlarını aramaktaydı. Ve Şeyh'in “tayy-ı mekân” a gücü kalmamıştı. “Takı taluy takı müren”di. Yola düşme vaktiydi. Yalınayak, dağlar aşma vaktiydi. Çöller, vadiler, nehirler geçme vaktiydi.

*

Ben, yani bu satırların yazarı, söz konusu trajediyi genlerimde yaşadım. Yetmedi. Ruhuma kazıdım. O üç gün boyunca, açılmayan kapının eşliğinde dakika sayanlardan biri de bendim. Say ki aynı rüyayı ben de gördüm.

Şeyh'in adını duymuştum sadece. Kulakları çınlasın, tarih öğretmenim Mümtaz Bey bahsetmişti. “Şeyh'i bildin mi?” demişti. Derste değil ama... Bir bayram günü elini öpmeye gitmiştim de, o gün söy-

lemişti.

(Niye itiraf etmeyeyim, sadece elini öpmek değildi amacım. Karnemdeki kırık notu azıcık yukarı çekmeye faydası olur diye düşünmüştüm. Olmamıştı. Mümtaz Bey, emekli olmuş mudur acaba?)

Şeyh'in varlığını o gün duydum. Gidip görmek istedim. Sırf merak-tan. Bir de hikâyesini yazma hevesiyle...

"Kimseyle görüşmüyor." dediler. İnanmadım. Üç gün kaldım Kadimkent'te.

Kadimkent'te binlerce insan şaşkın bekleyiyordu. Yalnızca kanal işçilerinin, tiyatro kumpanyacılarının ve gazete dağıtıcılarının bağış-maları duyuluyordu.

Döndüm. Felsefe öğretmenim Nevzat Bey'e Şeyh'i sordum. Kaşla-rımı çattı.

"Yok öyle biri." dedi.

"Ama Mümtaz Bey..." diyecek oldum.

"Bırak Mümtaz'ı!" dedi. "Rüya görüyor o, saçmalıyor. Bunadı mı ne?"

O günden sonra Şeyh'i kimseye sormadım; Yahya Kemal amfisinde Prof. Ahmet Hamdi Bey, Şeyh'ten söz edinceye kadar.

Şeyh'e ilgim asıl o gün başladı. Menkıbeler, rivayetler derledim uzun zaman. Mecmualar, biyografiler, tezkireler, tarihler, gravürler, minyatürler, yazmalar, şemalar, haritalar, krokiler, kupürler...

(Sahi, bu Şeyh'ten kaç doktora tezi çıkar dersiniz?)

*

Hikâyesini yazma hevesi dedim de... O günlerde bir şehzade hikâ-yesine bulaşmışım.

Ağaçlar gitgide seyrel-di; orman bitti. Şehzade nicedir gevşek bıraktığı dizgini usulca çekti. Doru atın küçük başı yukarıya kalktı indi. Gömgök tere batmıştı. Yeleleri yapış yapıştı.

Şehzade atından indi ve toprağa ayak bastı. Etrafına bakındı. Atını bağlayacağı bir nergis aradı. Yoktu.

At bir o kadar yorgundu; şehzade bir o kadar bitkin.

Akşamdı. Bir turna sürüsü sökün etti. İçlerinde bir allı turna. Allı

turnaya baktı şehzade. Göz göze geldiler. Şehzade allı turnam bizim ele varırsa diye düşündü. Şeker söyledi, kaymak söyledi, bal söyledi. Sual edileceğini bilirdi şehzade. Boynu bükük, benzi soluk bir âşık resmi çizdi. Turnanın kanatlarına bağladı. Turna havalandı.

Kafdağı'na gidiyordu şehzade. Kafdağı ne kadar yakınsa o kadar da uzaktı. Yakındı; çünkü şehzadenin ışıktan kanatlı bir atı vardı. Yakındı çünkü şehzadenin çeliğine gülsuyu verilmiş imge kumaşları biçen bir kılıcı vardı. Ama uzaktı Kafdağı. Yankı vadilerinden geçmek, küçümser bakışlar korosunu susturmak, ten kafeslerini kırmak, cülus törenlerini bitirmek gerekiyordu. Şehzadenin bütün bunlara gücü yeterdi. Yeterdi yetmesine de şehzade, yüreğini yorgun buluyordu. Oysa yüreği yorumlanmayı bekleyen bir düş gibiydi. Şehzade kendini bir düş yorumuna adamıştı. Düşün yorumlandığı gün, eşya anlamını giyinecekti.

*

Üçüncü günün ilk ışıkları dergâhı kuşatırken Şeyh, eşikte belirdi. “Abdülkadir!” diye seslendi. Sesi yankı bulmadı.

Genç, kara yağız bir derviş, cepheden sürüyerek döndüğü sol ayağı üzerinde aksayarak geldi, Şeyh'in karşısında saygıyla durdu. Şeyh ona Abdülkadir'i sordu ve ondan Abdülkadir'in cepheye gittiğini öğrendi.

Bahçede gülleri sulayan dervişin buğulu sesi dergâhın içine sız-maktaydı.

Derviş, yanık bir Yemen türküsü söylemekteydi. “Mızıkâ çalındı düğün mü sandın?” demekteydi. “Yemen'e gidene gelir mi sandın?” demekteydi. “Dön gel ağam dön gel” demekteydi.

Şeyh bir an durup dinledi. Sonra kara yağız dervişten bütün derviş-leri çağırmasını istedi.

Çok geçmeden dervişler derlenip toparlanıp geldiler. Büyümüş gözbebeklerini saklamaya çalışarak Şeyh'in karşısına dizildiler.

“Bir düşüm var, canlar!” dedi Şeyh. “Bu düşü tabir için uzak diyar-lara gitmem gerek. Yoksa kahrım ve zehrim tüketecek beni.”

Bu açıklama dervişlere yetti. Ortada hayra yorulacak bir düş vardı. Ötesi kavramaktan âciz oldukları bir şeydi. Bir şey... Bir Şey(h)...

Şeyh, yola düştü. Heybesinde Yunus Divanı, evliya menkıbeleri, aşk mesnevileri, bol mazmunlu şiirler, Levnî minyatürleri, gümüş kubbeler, lale soğanları... Bir cebinde Osman Bey'in rüyası, öbüründe İtrî'nin nevakârı...

Adım attığı her yer lale bahçeleri...

*

Kehribar tespihini, kalın ciltli el yazması kitaplarını serpti dağa taşa. Karahisarî besmelesini, kalem güzeli tablolarını saçtı. Buğday tarlalarını, alıç ağaçlarını, kuşburnu dikenini, posta katarını bıraktı. Kanunî mersiyesini, "*Taşkın yine deli gönül / Sular gibi çağlar mısın?*" dizelerini... Yatağan kılıcını, sadağını, Bektaş Subaşı'dan miras kalan iri temrenli okunu, mehter kösünü, kılıç şakırtılarını, rahvan atların nal seslerini...

*

Yürüdü Şeyh. Bir ara dönüp baktı. Kırk dervişin kendisini takip ettiğini gördü.

2

An olur,
sebat yıldızı
tereddüt burcuna girer.
Tahammül yalan,
gönül mülkü talan olur.

Aziz Dostum,

Anlaşılan, Şeyh bizim ortak paydamız. Sen, Şeyh'ten akademik kariyerler üretiyorsun. Bense ona ödüllük bir haber gözüyle bakıyorum. Aynı kapıya çıkıyoruz. Günlüğümün birkaç sayfasını seninle paylaşmaktan, böylece kariyerine katkıda bulunmaktan mutluluk duyacağım.

Şeyh'in gelişi beklenen bir şeydi. O günlerde ve o günden sonra Şeyh manşetlerden düşmedi hiç. Kimi istihzaya buladı sütunlarını, kimi hayrete. Şeyh'i bölüşemediler. Yeni libaslar biçtiler Şeyh'e, yeni kimlikler armağan ettiler. Belgesellere sürdüler Şeyh'i.

Şeyh'in geldiği gün Victoria garı, tanımadığı bir izdihamı yaşadı. Şeyh, yorgun ve bitkindi. Patlayan flaşlara bakmadı, uzatılan mikrofonlara tek kelime söylemedi. Öyle ki sakladı sesini ve kendini.

Yolculuğu henüz başlıyordu Şeyh'in. Bana öyle geldi. Görevim izini sürmektir. İşimin bir parçasıydı bu. Şikâyetçi değildim; hâlâ değilim. Doğrusu egzotik bir tadı vardı bu takibin; hâlâ var.

Üç gün boyunca dur durak bilmeden ülkeyi dolaştı Şeyh. Şehirleri tanıdı. Ardında kırk derviş. Bir o kadar muhabir. Bir o kadar da Şeyh uzmanı. Ve tabii ben.

Şeyh, nasıl söylemeli, kayıp bir şeyi arıyor gibiydi. Belki de kendini arıyordu. Belki değil, düpedüz kendini arıyordu. Müzeleri, botanik bahçelerini, gözlem evlerini, laboratuvarları geziyordu. Romanlar okuyor, tiyatrolara gidiyor, şiir matinelere katılıyor, nazireler söylüyor, kaldırım ressamlarının parkelere çizdiği pastel Mona Lisa resimlerini hayranlıkla seyrediyordu.

*Üçüncü gün (Galiba asıl serüven o gün başladı.) çok katlı bir bina-
nın önünden geçiyordu Şeyh. İkinci katın penceresinde bir ara rahibin kızını gördü.*

(Rahibin kızını tasvir etmeyeceğim. Onu zekânın ve güzelliğın özeti bil, yeter.)

Hikâyenin bendeki başlangıcı böyle. Devamını ve ayrıntıları kupürlerde bulacaksın. Ben ödülümü aldım. Şimdi bir çöl prensinden sürmanşetler üretiyor, sana başarılar diliyorum.

*

Ben, yani bu satırların yazarı, ayrıntıları kupürlerde buldum. Mektubu tamamlayan bilgileri, notları, fotoğrafları, haber özetlerini, detaylı psikanalitik tahlilleri... Hepsini.

Sonra kütüphane araştırmaları... Topkapı, Süleymaniye, Millet, Nuruosmaniye, Millî Kütüphane, Mevlâna, British Library, Bibliothèque Nationale...

Şeyhin tarihteki izini sürdürdüm uzun zaman, ikizini aradım.

Suhreverdi, *Kıssatü'l-Gurbeti'l-Garbiyye*'sinde biraz farklı olsa da, bir yolculuğa ve yalnızlığa tarih düşürüyordu.

Gazalî'ye baktım: *Tuhfetü'l-Mülûk*'te benzeri bir serüvene kanatlanıyordu.

Attar, *Mantıku't-Tayr*'da aynı hikâyeyi gönül titreten bir kıssaya dönüştürüyordu.

Gülşehrî aynı adlı çevirisinde; Nevayî *Lisanü't-Tayr*, Fedayî *Mantıku'l-Esrar*, Zaifî *Gülşen-i Simurg* çevirilerinde aynı anlatıyı Türkçenin altın suyuna batırıyorlardı.

*

Padişahın ortanca oğluydu. Narçiçeğini aramaktaydı. O narçiçeği ki zihin yaralarına merhem diye sürülecekti.

Yürüdü şehzade. Gözlerinden uyku akıyordu. Atının dizginini bıraktı. Ceviz ağacının gövdesine yaslandı. Zülfünün ucunda tel olup salındığı sevgiliyi düşündü; yüzünde göz izi gördüğü sevgiliyi.

Bir akşam, Levnî'ye misafir olmuştu. Sevgilinin resmini çizen adamdı Levnî. O resme bakıp âşık olmuştu. Kalbini ona açmış, sırrını bölüşmüştü.

Sonra bir akşam acının şairiyle hâlleşmişti. Dudaklarından su redifleri dökülüyordu. "Benim için gönül ateşinden başka kimse yanmaz. Sabah rüzgârından başka kapımı açacak kimsem yok" diyordu.

Acının şairi yalnızlığın anıtını böyle dikti. “Kuru cismimde ne bulsan yele ver!” dedi. “Tenimi öyle zayıf kıl ki sabah rüzgârı beni sana getirebilsin.” dedi.

Şehzade sözün yaldızlandığına şahit oldu.

Derken Galatâda hüzünlü bir yüze rastladı. O da yüzünü güneşe dönmüş, “Mevhum suretime parlaklık veren güzelliğinin rengidir. Bir hayal gülistanım, bir ilkbaharım varsa sendendir” diyordu. Güzelliği aşkla buluşturuyordu.

*

Rahibin kızını gördükten sonra bir adım daha mı? Hayır! Çözül-müş Şeyh. Başı dönmüş, gözleri kamaşmış. Öylece kalakalmış. Ülkesi yağmalanmış bir hükümdar gibiymiş. Benzi, rahibin kızının saçlarına nazire yapar gibiymiş.

Dervişler -ve tabii dostum- Şeyh’i viran görünce olanı biteni an-lamışlar. Dostum için olağanmış her şey. Ama dervişlerin şaşkınlığı tanıma muhtaçmış.

Öğütler, ricalar, yalvarmalar Şeyh’e kâr etmiyormuş. Şeyh “ben”ini ateşe salıvermiş çünkü. Dağ gibi bir yarayı bir çift mavi gözle dağla-mış.

Derman haddi aşınca dert olurmuş. Öyle olmuş işte. O esnada aş-kın ve lirizmin eşsiz şairinden dizeler uçuşuyormuş dört bir yanda:

Aşk derdiyle hoşem el çek ilacımdan tabip / Kılma derman kim helâ-kim zehri dermanındadır.

Şeyh’e o uzun gün bir an gibi gelmiş. Bu bir anlık göz güzellikten nice kareler üretmiş Şeyh. Gözleri hâlâ boş penceredeymiş. Eşya, ala-cakaranlığı bir yorgan gibi bürününceye ve o pencerede titrek bir ışık belirinceye kadar.

Şeyh’in gecesi, gündüzünden de uzun sürmüştü; karanlığı gitgide bü-yümüş. Şeyh, yangınına gözyaşıyla söndürmeyi denemiş. Olmamış. Gecenin orta yerinde kırık bir feryat koparmış. Dostları feryadına yetmişler.

“Ey Şeyh!” demişler, “kalk, yıkan, arın bu vehimden.”

“Gözyaşımla yıkandım, arındım.” demiş Şeyh.

“Gel vazgeç bu sevdadan!” demişler.

“Şeyhliğimden vazgeçtim.” demiş Şeyh.

“Aman, Kâbe’ni yıkma!” demişler.

“Aklım bana yeni bir Kâbe kurar.” demiş Şeyh.

Dostlarının incineceğinden dem vurmuşlar. “Duyanlar ne der?” diye sormuşlar.

Sevgilinin razı olması yetermiş Şeyh’e. Cennet sevdasından da cehennem korkusundan da uzakmış Şeyh. “Namus ve ar şişesini taş a çaldım kime ne?” diyormuş. “Ahım yakar yedi cehennemi.” diyormuş. “Bana cennet, sevgilinin semtidir.” diyormuş.

Şeyh, o uzun geceden sonra günlerce kalmış orada. Sevgilinin semtini yurt, eşğini yastık edinmiş. Ama onu bir türlü görememiş.

Rahibin kızı, Şeyh’in aşkından haberdar olmuş. Tegafül göstermiş, bilmezden gelmiş. Bir naz heykeli gibi -galiba hayli mağrur- Şeyh’in karşısına dikilmiş. Sağ elinde felsefe, sol elinde uygarlık kitabı varmış. Şeyh, zaafını elçi kılıp bir arzuhâl sunmuş rahibin kızına.

“Ey sevgili,” demiş, “işte boynum, işte bileklerim. Ya vur boynumu ya bırak keseyim bileklerimi. Uzaklığınla uzayan bir gölgeyim. Ya gönlüme çeyiz olarak bedenimi al ya da beni intihara bırak.”

Kız,

“Bu sevda zıyan getirir, ihtiyar!” demiş. “Can pazarıdır kurduğun. Oysa nasıl da belli yoksulluğun. Var git, kefen hazırla kendine.”

“Bir gülüşüne bin can adamaya hazırım.” demiş Şeyh.

“Sevgilinin rengine boyanmayanın aşkı, kekre bir sudur.” demiş kız.

“Ferman buyur!” demiş Şeyh. “Sana çıkan her yol kabulüm, her bela azığımdır.”

Kızın ay yenisi yüzünde pazarlıklı bir gülüş peydahlanmış.

“Gel öyleyse!” demiş Şeyh’e.

(Bu arada, kızın vaftiz adı Kirki’ymiş.)

Şeyh, dervişlerin çığlıklarını sokakta bırakıp kızın ardı sıra eve girmiş. Girmesiyle de şairler, müzisyenler ve oyuncular meclisinin orta yerine düşüvermiş.

Rahibin kızı, cilvesiyle yaldızladığı bir kadeh şarabı Şeyh’e sunmuş. Şeyh, yüzyıllık susuzluğuna çare diye bir dikişte içmiş şarabı. Daha istemiş. İçtikçe “Daha!” demiş. Şairler, müzisyenler ve oyuncular kah-

kahalar arasında Şeyh'le yarışmanın imkânsızlığını takdir etmişler.

Şairler lir eşliğinde soneler okumuşlar; müzisyenler keman konçer-toları seslendirmişler; oyuncular uzun tiratlar sunmuşlar. Hep birlikte Şeyh'e fon yapmışlar.

Şeyh içtikçe yikanmış ve silinmiş belleği. "Kimsin?" sorusuna boş gözlerle karşılık verecek ve "Bilmiyorum." diyecek kadar.

(Dostum bu kadarını yazmamış. Satır aralarını muhayyilemin cö-mertliği dolduruyor.)

Şeyh, elini kızın saçlarına uzatmak istemiş. Kızın çatık kaşları kar-şılammış onu.

"Henüz pişmedin." demiş.

Şeyh, kalbinin süveydasını sürmüş pazara. Korunmaya ve saklan-maya değer nesi varsa hepsini kızın ayaklarına sermiş. Ve rüya işte o an tabirini bulmuş.

Tabiri caizse ve teşbihte hata olmazsa salt gönül kalkıp yürümüş de salt aklın kapısını çalmış.

"Bu kavuşmadır." demiş Şeyh. Yanıldığını çabucak anlamış. Çünkü kız bu defa, "Yoksulluğun engel." demiş. "Mihrimi ödemek için bir yıl boyunca domuzlarımı gütt!"

Ertesi gün Şeyh'in çobanlık dönemi başlamış. Dervişler Şeyh'i do-muz çobanı olarak görmeye dayanamamışlar. Bir derviş, Şeyh'e varıp,

"Ey sultan!" demiş, "imar ettiğin gönüller viran şimdi. Seni kaybet-tik. Gidiyoruz. Son bir arzun var mı?"

Şeyh,

"Varın gidin!" demiş onlara. "Soranlara olanları bir bir anlatın; ne bir eksik ne bir fazla. Herkes bilsin ki, tanıdıkları Şeyh yok artık. Bu-nun böyle olması gerektiğini söyleyin. İnanmazlarsa kaderi hatırlatın onlara. Kaderi eleştirmeye yeltenirlerse başlarını taşa vursunlar."

Dervişler, Şeyh'in bile isteye kendi hayatının öznesi olmaktan vaz-geçtiğini görmüşler.

İtilmeyi kakılmayı, aşağılanmayı, "hasta" ilan edilmeyi kabullendi-ğini sezmişler.

"Şeyh" derken "şey" diyor gibiymişler.

Şeyh'i terk edip Kadimkent'e dönmüşler.

Ve rüya...

Rüyanın keşfedildiği gün,
yeniden tanımlanır
ve yorumlanır eşya.

Bir zaman Ferhat'a yoldaş oldu Şehzade. Elindeki tüyü Ferhat'ın külüngüne mukabil tuttu. Ferhat taşlara çaldıkça kazmayı, Şehzade gönüllere kelimeler düşürdü. Ferhat kara taşlardan bengisu yürüyen kanallar açtıkça Şehzade canlara gülsuyu sağdı. Aynı kapıya çıktılar, aynı eşige adım attılar, aynı yola baş koydular.

Şehzade, Ferhat'ı "ruh ikizim" diye sevdi, Ferhat, Şehzade'yi "kalbimin dili" diye.

Kayalar ve kalpler birlikte inceldi.

Ferhat'ın, kayaların aynasında seyrettiği Şirin suretleriydi. Şehzade'nin Ferhat'ın yüzünde okuduğu aşkın kitabıydı. Birlikte okudular ve önce taşa, sonra suya ve toprağa yazı yazdılar. Sabah rüzgârını elçi kıldılar; nakışları, resimleri, sesleri çoğaltsın diye. Yaysın, dağıtsın diye.

Allı turnanın sabah rüzgârıyla buluştuğu gündü. Gagasında saydam mektuplar taşıyan turna ile kanatlarında kokular, renkler ve sesler taşıyan sabah rüzgârının akrabalığı o gün belgelendi. Şehzade turnayı ve sabah rüzgârını aynı gözle sevdi.

Aşkın kitabını okuyanlar Şehzade'yi derkenara yazsalar, bu yetirdi Şehzade'ye. Sümmani'yi yazmamışlar mıydı?

Uzaktan bir Yemen türküsü geliyordu.

Şehzadenin gözleri kapandı kapanacaktı.

Ne olduysa işte ondan sonra oldu. Korkular yaşadı Şehzade. Sokaklarında gül budanan şehirler gördü. Gülün kanyla beslenenler gördü. Acıyı tanıdı.

Şehzade'nin mor sümbüllü bağı mı vardı? Ki sevgili zemheri ayında gül istiyordu ondan. Gülse istenen, Şehzade'nin damarları ne güne duruyordu? Kanında bir gül yetiştirirdi sevgiliye.

Gül ve Bülbül kıssasını ezber etti bir zaman. Sonra bir gün Oscar

Wilde'n da gül ve bülbül kıssasını iktibas ettiğini gördü. Sevindi.

Şehzade o gün güle övgüler taşıyan bir şiir yazdı.

Ateş deniziydi. Mumdan gemiler vardı. Kılavuzu, Galata'da gördüğü o hüznü yüzdü. Şehzade'nin atı kanatlanıp ateş denizini geçmişti; Aşkar gibiydi.

Güzelliğin aşka ulaştığı yerde sözden köprüler kurmuştu Şehzade. Önce söz vardı ya hani. Söz eşyanın mimarı olduğu gibi kalbin de mimarıydı. İsimler sözün aynasında yansdııkça söz büyüdü, genişledi.

Söze tutundukça yüceldik.

Sözü damıttıkça yüceldi Şehzade. "Gam defteri"nin bütün sayfaları sözle nakışlandı. Bir muştuydu Şehzade'nin beklediği.

Galata'daki hüznü yüz, Şehzade'ye buğulu gözlerle baktı. Çekti bakışlarını, ufuk çizgisini yokladı.

"Sevgilinin bize bir selamı yok mu?" dedi usulca.

Kavlinden belaya bir kapı açıldı. Bütün Şehzadeler belki de aynı sözü söylediler.

*

Kimi dervişler Şeyhten ümidini kesip bilinç rüzgârlarına kapılmış; batıya ve daha batıya, kuzeye ve daha kuzeye doğru çözülp gitmişlerdi.

Elde ve evde kalan dervişler taşıdıkları haberi karanlık örtün diye beklediler; doğuya yürüdüler ve şehre gece girdiler. Üzerine ölü top-rağı serpilmiş ahşap evler arasından birer suçlu gibi süzöldüler ve dergâha vardılar.

Dergâh her zamanki suskunluğuna yaslanmış, uyuyordu. Hücrelerden birinden ölgün bir ışık sızıyordu.

Şaşırmadılar.

Abdülkadir'di. Dönmüştü demek. Onun gurbeti daha kısa sürmüştü. Yakındı çünkü; tanıdıktı, bildikti. Ahişkanlıktı bir bakıma. Yaşama tarzıydı.

Giderdiniz. Yedi cephede yedi düvelle vuruşurdunuz. "Bir hilal uğruna batan güneşler"den biri olurdunuz. "Kanınızla tevhidi kurtarır"dınız. "Bedr'in arslanları"na okşardınız. Bayraklaştırdınız.

Belki eksilmiş gibi ama mutlaka çoğalmış olarak geri dönerdiniz.

Böyle olurdu bu. Başka türlü olmazdı. “Keşke”si yoktu. Ölseniz bile diri kalırdınız. Zaten kimse size “ölü” de diyemezdi. Dördüncü hayat tabakasına yükselirdiniz. Şah damarlarınızda bir uyarlık büyütürdünüz. Yerin altını imrenilecek bir mekâna çevirirdiniz.

Bilirdiniz ki, kişinin değeri ülküsü kadardır.

Sizin ülkünüz milletiniz olurdu.

Ülküsü milleti olanlarsa tek başına küçük bir millet olurdu.

*

Şeyh’le şehzadenin kaderi bir yerde kesişti. Şeyhin hikâyesi şehzadeye de ön söz oldu. Babanın tahtı evladın bahtı olurmuş. Şehzade çoktan şeyhzade oluvermişti.

*

Dervişler, hücrelerine çekilip sabahı beklemeye koyuldular.

Sabah soru işaretleriyle gelecek, sorgu dolu bakışlar getirecekti. Şeyh’i arayan gözler, boşluğa asılı kalınca sorular boşalacaktı dervişlerin üzerine. Dervişler sözlükten kelime seçmekte zorlanacaklardı. Dilsiz olmayı dileyceklerdi.

Gece boyu bunu düşündüler. Şeyh’in yokluğunu hangi cümlelerle doldurabileceklerini hesapladılar. Ölçtüler, biçtiler. Elde var kahr. Kayıp büyüktü. Yerini doldurmak yüz yıl sürebilirdi.

Çok kısa bir geceydi dervişler için.

Derken Abdülkadir’in buğulu saba meltemi şehre yayıldı. Pencere pervazlarına bıraktığı şebnemler, ışığa dönüştü. Dervişlerin payına yüzlerce şebnem düştü. Doğruldu. Suya yürüdüler. Suya ve göğe. Ruhları yağmur sonrası toprak kokusunu giyinin göğe ağdı. Sonra yine yağmur olup toprağa yağdılar. Abdülkadir’in ve diğerlerinin merak yüklü bakışlarına karşılık aradılar. Sustular.

Oysa Şeyh... Nasıl söylemeli? Yani, aslında, bilmem ki, şey... Şeyh...

Dervişler bir ölüyü anar gibiydiler; soğuk. Utanır gibiydiler. “Gitti ve bitti” diye özetlediler Şeyh’in serüvenini. Bu kadardı işte. Fazla söze ne hacetti!

Abdülkadir’in önce ruhunda, sonra bakışlarında bir kırılma görüldü. Gözleri bulutlandı. Sözlerindeki sitemin azara çalan bir rengi vardı. “Vefa”yı sordu dervişlere. Bağlılığı ve yakınlığı sordu. “Sıdk”ı ve

“sadakat”i sordu. “Ben”ini yargılamayı sordu.

Dervişler, Abdülkadir’in tuttuğu aynada kendi vefasız yüzlerini gördüler. Kendilerine vefa yurdunda bir adres gösteremediler. Utandılar. Su bulanmıştı bir kere. Aynalar pusluydu. “Bilemedik.” özüne sığındılar ardından.

Abdülkadir,

“Gidelim,” dedi, “Şeyh’e dönelim.”

Yola düştüler.

Ardından yiğit delikanlıları sökün etti Kadimkent’in. Her biri bir Abdülkadir. Kafile kafile rahibin yurduna aktılar. Coşkulu “hoş geldin”lerle karşılandılar. Heybetli atalarıyla, ihtişamlı dedeleriyle tartıldılar. Önceleri ürkek ve tedirgin, sonra emin ve kararlı adımlarla bu yeni toprağa kök saldılar. Rahibin yurduna ter ve onur ektiler. Şehirler kurdular. İtildiler, kakıldılar, ağır işlere koşuldular. Enkazdan abide çıkardılar. Rahibin yurdunda gizli bir Kadimkent büyüttüler.

Onları çocukları, çocuklarının çocukları izledi. Kimi beyaz uçurumlara döküldü. Kimi parmaklıklar arkasına yıkıldı. Kimi sarışın rüzgârlarda savruldu. Dilsiz ve kefilsiz düşenler oldu. Dimdik ayakta kalanlar hep daha çoktu. Kalbinde ve ruhunda hep bir Kadimkent taşıyanlar... Gittiği her yere kalbini de götürdüler...

*

Abdülkadir, Şeyh’i bir ırmak kıyısında dalgın gezinirken buldu. Yaklaştı. Titrek sesiyle “Şeyhim!..” dedi. Yutkundu. Boğazı yandı. Gözleri acıdı.

Şeyh, sese döndü. Buğulu gözlerle bir süre baktı. “Abdülkadir!..” dedi neden sonra. Acıyla gülümsedi. Etrafına bakındı. Dervişleri gördü. Kalbi kabardı. Silkindi. Haniyse bir rüyadan uyandı. İçini yokladı. Belleğini tazeledi. Kalbini ve ruhunu yeniden yorumlanmış buldu.

Özne kimliğini giyindi.

Şeyh ve dervişler uzun süre tek kelam etmediler. Bakışlarıyla konuşular, hâl diliyle anlaştılar.

Birlikte Kadimkent’e yöneldiler.

Şeyh’in terkinde felsefe metinleri, deney raporları, gazete manşetleri, roman tefrikaları, tiyatro tekstleri, pastoral şiirler vardı.

Bir ara dönüp ardına baktı Şeyh. Peşlerinden bir toz bulutu yuvarlanarak geliyordu. Durup bekledi. Toz bulutu yaklaştı, yaklaştı.

Şeyh yanılmıyordu. Evet, oydu; rahibin kızıydı. Toprağa ve tere bulanmıştı.

Dervişlerden birkaçı yüzünü buruşturdu. Yüreklerinde “Yine mi?” kaygısı belirdi, kayboldu. Galiba değildi.

Rahibin kızı düşe kalka geldi. Şeyh’in önünde diz çöktü. Hıçkırıklar arasında,

“Aşk tanıdım ey Şeyh,” dedi, “n’olur, kurtar beni!”

Şeyhin gözleri bir an bulutlandı. Küçük, küçücük bir tereddüt yaşadı. “Bu bir kaderdir.” diye düşündü. Yepyeni bir dünyanın kurulmakta olduğunu sezdi. Bu, Şeyh için de yeniden kuruluş demekti. Dostları bu oluşumu coşkuyla onayladılar.

O gün akılla gönül yeniden barıştı.

Rahibin kızı...

Kalbe dokunan mecazı, hakikate remiz oldu.

*

Bir yanda şeyhin ülkesi, öbür yanda rahibin ülkesi. Her ikisi de yeniden kuruluyordu. Birbirine yaşlanarak ve birbirinden beslenerek.

Şeyh, Kadimkent’e döndü. Yanında rahibin kızı.

Rahibin kızının gözyaşlarıyla suladığı coğrafya çayır çimen... Avuçlarında rüya tabirleri, Mevlit metinleri, lale bahçeleri...

(*Tenha Bir Ucunda Gecenin*, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2014, s.35-50)

Çaylı Pasaport

1

*Dört yanımız gurbet
Sarmış altı yönümüzü hasretler
Çekmeceler gam yüklü
Eski defterlerde eksik suretler*

-Baba!

-Efendim, kızım!

-Müdür Bey diyor ki, babanı ikna et, geçsin şu Gençlik Merkezi'nin başına. "Gençlere SES Verin!" projesi hayat bulsun. Ne dersin, baba?

-Ne diyeyim, kızım? Benden idareci olur mu ki?

-Neden olmasın, baba? Bizim evi pekâlâ idare ediyorsun ya!

-O başka.

-Aynı şey, baba. Aile biraz daha genişlemiş oluyor, o kadar.

-Bilmem ki.

-Sen "he" de yeter. Müdür Bey, atama konusunda garanti veriyor. Hocamın deneyimi yeterli. Yalnız, diyor, yine de iyi bir öz geçmiş dosyası hazırlayın. Talip olan çok. Malûm, devlet demek belge demektir. Hocamın yazıları, katılım belgeleri, ödülleri dosyada mutlaka yer alsın. Hepsinin puan değeri var.

-Bak şimdi iş çıkacak bize. Onca karışık evrak arasında nereden, hangi belgeyi bulacağız?

-Sen bana bırak, baba. Ben gerekirse evi alt üst eder, bütün belgeleri bir araya getiririm.

-Peki. Sen nasıl istersen...

-Ha sahi, SES Projesi neydi baba?

-Aman, kızım. Çok basit, sıradan bir şey işte. Gençleri sanata, edebiyata, spora yönlendirmek... Salonları gençlerle doldurmak... Spor kulüpleri, tiyatro şenlikleri, şiir ve müzik dinletileri, Karagöz gösterileri, halk oyunları, resim sergileri, etkili konuşma ve yaratıcı

yazma kursları, drama uygulamaları... Hat, tezhip, ebru çalışmaları... Vesaire vesaire.

-Ne güzel.

Bir belge avı böyle başlıyor. Vildan, babasının çalışma odasındaki sekiz kitaplığın alt gözünü boydan boya dolduran evrak havuzuna dalıyor ve bir daha çıkamıyor.

-Baba, bak, 4. sınıf karneni buldum.

-Bakayım.

-Al, bak! Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, hâl ve gi-diş “pekiyi”; dış bakımı “iyi”.

Gülüyor babası.

-Doğru, diyor. dış bakımım “iyi”ydi benim. Ben asıl düş bakımım “pekiyi” olsun istedim.

-Oldu mu peki, diye gülüyor Vildan.

-Sık sık, diye cevaplıyor babası. Zaman zaman kırıklarım oldu ama, diye de ekliyor.

İlkokul dört. Babası Almanya’ya gideli dört yıl olmuştu. O da akli biraz kıt, hayali hayli cömert çocuklardan biriydi artık. Erol, Ömer, Hamza, Ahmet, Sefa, Faik, Mehmet, Ayhan, Ekrem, İbrahim, Nattık... Almancı babaların çocukları diye bir kuşaktı; on bin metre yüksekten geçen uçaklara bakıp bakıp gırtlaklarını yırtarcasına “Tayyareee! Babama selam söyle!” diye bağırın.

O çocuklar, yıllarca “mahdumum” diye başlayan mektuplar aldılar. Ticarethane tabelalarından yere inmiş gibiydiler: *İtimat Ticaret Arif Sönmez ve Mahdumları. Berk Tuhaşiye İsmail Berk ve Mahdumları.*

İşte öyle bir çocuktü. Dışarıdan bakınca Almancı babaların “şanslı” çocuklarından biri. Nasıl bir şanssa bu.

Babası hiçbir zaman velisi olamadı. Babaanesi, halası, amcası, Bakkal Ahmet Yavuz, Hacı Fikri amca, Yunus ağabey, hatta Cumhuriyet Lisesi Müdürü Ferhat Bey velisi oldu ama babası velisi olamadı. Bir karne günü heyecanı yaşayamadı. Üniversitede diploma törenine katılamadı.

Peki, babası böyle olsun ister miydi? Elbette hayır! Üstelik oku-

maya bu kadar düşkün, çocuklarını okutmak için bu denli çırpınan bir baba için.

Zor olmalıydı: Çocuğunu elinden tutup okula götürememek, yazdırılmamak. Veli toplantılarına gidip çocuğunun durumunu soramamak. Başarılı bir öğrenciyse göğsü kabarmanın hazzını yaşayamamak. Başarısızsa çözüm yolları arayamamak. Karne günlerinin sevincini paylaşamamak. Çocuğum takdir mi, teşekkür mü getirmiş diye içi kıpır kıpır olamamak. Bir okul gecesinde bulunamamak. Bir çocuğunun tiyatrosunu seyredememek; şiirini, şarkısını dinleyememek...

Bu, babaların dramıydı.

Bir de bu Almancı çocukların şöyle bir durumu vardır: Baba, bunlar için sihirli bir bavuldur. Bir gece ansızın çıkagelir. Dünya o bavulun içindedir.

Hoş beş, göz aydınlar... 7 numara gaz lambasının yerini geceyi gündüze çeviren lüks lambası almıştır. Komşularla, akrabalarla dolar taşar ev. Gelen gitmeyi unuttur. Saatler geçmek bilmez. Nihayet el ayak çekilir. Ev halkı baş başa kalır. Beklenen saat gelir: Bavul açılacaktır. Şölendir, törendir, bayramdır. Herkes bavuldan payına bir şey düşmesini bekler. Bakalım baba, bavulu doldururken onu da düşünmüş müdür? Bekleyiş, zamanı durdurur. O hâl anlatılmaz, yaşanır. Ki bunun romanı, hikâyesi, şiiri yazılmamış; filmi çekilmemiştir. Almancı çocuklarının ruhuna kazınıp kalmıştır sadece.

Büyük an: Açılır bavul. Kumaşı, eteği, bluzu, gömleği, ayakkabısı, pantolonu, nescafesi, çikolatası, oyuncağı... O bavuldan bütün bir dünya evin ortasına boşalır. Bir bavula ne çok şey sığmıştır; herkesi sevindirecek bir şey.

Almancı çocuklarının asıl kaygısı geriden gelir. Şimdi bu baba geldi, tamam, sevindik mi, şaşırdık mı, bilemedik ama bu, yarın öbür gün gidecek. Acaba kaç gün kalacak?

Hasretle vuslatın oranı genellikle on bir aya bir aydır. On bir ay aslında on bir ay değildir; belki üç beş yıldır. O bir ay da aslında bir ay değildir; sanki üç beş gündür.

Bir gün, iki gün, üç gün... Yavaş yavaş aradaki yabancılik erime-

ye başlar. Isınma alıştırmaları yapılır. Kapı aralıklarından utangaç, çekingen, ürkek, hep babaya bakılır. Bir çağırma koşarak boynuna atılsam. Baba da benzer bir yabancılaşma duygusu yaşar, besbelli. Şöyle içinden gelerek başına basamaz çocuklarını. Zaten çocuklar da bir yıl önce gördüğü çocuklar değildir. Büyümüş, boy atmışlardır. Dört çocuk, babadan birer yıl; baba, dört çocuktan dört yıl kaybetmiştir.

Tam o çağırma ve koşarak kucağa atılma arifesinde bakarsın, baba toparlanıyor. Yolcudur Abbas, (b) ağlasan durmaz. Ver elini West Deutschland! Sarılmalar, kucakla(ş)malar başka bahara.

Almanca çocuklarının bilinmeyen yüzüdür bu. Onlar tepeden tırnağa hasrettirler. Yıllar onların elinde Mevlevi tespihidir. Bir ömür çeker dururlar.

-Baba, bak, ne buldum.

-Neymiş o?

-Almanca defterin.

Elinde orta boy, kalın karton kapaklı, kareli bir defter tutuyor.

Görünce gülümsüyor babası.

-Yarım kalmış bir rüya.

Karıştırıyor defteri.

-Aa, ne güzel. Renkli, keçeli kalemler kullanmışsın. Fiil çekimleri: *Ich denke, du denkst, er/sie/es denkt...* Düşünüyorum, düşünüyorsun, düşünüyor. Bir felsefe kıvılcımı var. Descartesçi bir tavır sanki. *Cogito, ergo sum*. İngilizler "*I think therefore I am.*" diyorlar; Fransızlar "*Je pense donc je suis.*" Almanlar da "*Ich denke, also bin ich.*" derler herhâlde.

Defterden birkaç sayfa çeviriyor.

-Sayfa kenarlarında mini sözlükler: ... *lesen* okumak, *schreiben* yazmak, *lieben* sevmek, *glauben* inanmak, *lernen* öğrenmek... *der, die, das* artikellerinin yerine göre nasıl değiştiği. Senin yabancı dilin Fransızca değil miydi baba?

-Fransızcaydı.

-Ee, Almanca merakı nereden?

-Deden on yıldır Stuttgart'taydı. Babaanneni, halalarını yanına almıştı. Amcan orada doğmuştu zaten. Ben de üniversiteyi orada

okuma hevesine kapılmıştım. Sırf o yüzden Almanca öğrenmek istedim. Bir Bahri ağabey vardı, kulakları çınlasın, Trabzonlu, diplom çalışması yapıyordu o sıralar. Daha sonra doktora da yaptı, biyoloji dalında. Ondan biraz Almanca öğreneyim dedim yazları gidip geldikçe. Altyapı oluşsun hani. Ha bire soruyor, öğrenmeye çalışıyordum. Sağ olsun Bahri ağabey, çok yardımcı oldu. Ama zor dil. Fransızca'yı aratmaz. Burada Fransızca, orada Almanca. Nasibimiz zorlardan açılmış bizim. O öğrendiğim Almanca yetmezdi tabii. Akademik Almanca lazımdı. Goethe Enstitüsünde bir yıl sıkı bir çalışmayla pekâlâ olabilirdi. Olmadı. İlk defter de öyle yarım kaldı işte.

-Keşke kalmasaydı, baba. Çeviriler yapardın. Bir kapı daha açılarırdı önünde, Necatigil gibi. O, Rilke'den, Heine'den, Hamsundan çevirmişti. Sen, Böll'den, Brecht'ten, Grass'tan çeviriler yapar, edebiyat tarihine geçerdin.

-Kısmetten ötesi olmuyor, kızım. Bir de insanda biraz hırs olmalı galiba.

-Anladım, baba.

Yine dalıyor evrak mezarlığına. Çıkartıyor, ayırıyor, ayıklıyor, tasnif ediyor, yerine koyuyor, mola veriyor, tekrar başlıyor.

Büyük boy bir zarfın içinden bir kitapçık çıkıyor:

Karl Eberhard Universität Tübingen.

Tanıtım broşürü belli ki.

İlk sayfadaki ön sözü kekeleyerek okumaya çalışıyor:

-Die Eberhard Karls Universität Tübingen gehört zu den ältesten Universitäten Europas. Hier wurde während mehrerer Jahrhunderte Geistes- und Wissenschaftsgeschichte geschrieben. Die Geschichte nahm im Jahr 1477 ihren Anfang, als Graf Eberhard "im Bart" von Württemberg die Universität Tübingen begründete. In der Altstadt gibt es kaum ein Haus oder einen Platz, der nicht mit einem berühmten Gelehrten verbunden wäre: darunter Hegel, Hölderlin und Schelling, Mörike und Uhland, Johannes Kepler und Wilhelm Schickard... Off! Hakikaten zormuş. Okurken bile yoruyor insanı. İngilizce bunun yanında çocuk oyuncuğu. Bunun da bir hikâyesi var mı, baba?

-Üniversiteyi Almanya'da okumaktan bahsettim ya. Bu da onun belgesi. Hay Allah! Onu da mı saklamışım?

-Evet, baba, hem de zarf içinde.

-Stuttgart Üniversitesinde okumak istiyordum ama tıp yoktu Stuttgart'ta, Mecburen Tübingen Üniversitesine çevirdim rotayı. Tübingen, Stuttgart'a kırk üç km. Trenle kırk beş dakika. Özel araban varsa, yarım saat. Yedi yüz mark civarında burs veriyordu devlet. Beş yüz marka bir tosbağa alır, gider gelirim diyordum. Ortaokuldan beri sarı bir tosbağa hayalim vardı zaten. Vosvos diyorlar ya hani. Rüya gibi bir şeydi benim için. Beş yüz mark dedim de, hiç unutmuyorum, bir keresinde ailece izne gelecektik. Babam beş yüz marka bir Volkswagen minibüs almıştı. Kapıkule'ye kadar beş kardeş bir ağızdan "Bu araba Türkiye'ye gitmez." diye tempo tutmuştuk. Kapıkule'den itibaren "gitmez"i "gider"e çevirmiştik tabii. O araba bir yıl burada kaldı. Sürücülükte acemiliğimi aldı. Daha sonra götürüp gümrüğe bıraktık. Tübingen diyorduk, değil mi? Küçük, şirin, sakın bir üniversite şehriydi Tübingen. Tarihî bir şehir. Neckar Nehrinin iki yanına tutunmuş. Sevdim. Üniversite çok eski. Hatırladığım kadarıyla 15. yüzyılda kurulmuş. Meşhur astronom Kepler'le filozof Hegel de orada okumuşlar. Başka ünlüler de var: Lirik şair Hölderlin, idealist düşünür Schelling gibi. Gidip gezmiştim üniversiteyi. Olağanüstüydü. Hatta garip bir sloganı da vardı. Şeydi galiba: *Attempto! Ich wag's!* "Girişim! Cesaretim var!" gibi bir şey. Yanlış kalmış olabilir hafızamda. O gün, "Bu üniversitede okunur." dedim. Kendimi oranın öğrencisi gibi gördüm.

-Tercihin tıptı değil mi?

-Evet, tek tercih.

-Hangi alan?

-Üç ihtimal vardı: HNO, Pediatri, Psychiater. Ama ille de HNO?

-Kulak Burun Boğaz.

-Evet. Onlara göre Boğaz Burun Kulak. Hals-Nasen-Ohren.

-Sebep?

-Bilmem. Herhâlde kendim için. Benim orta kulakta hep bir sorun vardı, biliyorsun. Uzun otobüs yolculuklarımda kulak ağrısın-

dan kıvranır dururdum. Zorla esneyerek kulak ağrımı gidermeye çalışırdım. Burnumu sıkıp kulaklarımdan nefes almaya zorlardım kendimi. Acı eşiğim yüksekti ama bu ağrı gerçekten dayanılır gibi değildi. Tıp okursam kendi doktorum olurum diye düşündüm.

-Neden olmadı peki?

-Kazanamadım. Ertesi yıl tekrar girdim sınava, yine olmadı. Üçüncüde de olmayınca bıraktım. Burada sınavı kazanmam lazımdı ki, orada okuma hakkı elde edebileyim. Olmadı işte. Kısmet değilmiş. Ben de gidip İstanbul'da Felsefe okudum. Kaderin cilvesine bak ki, yirmi yıl sonra kardeşin Tübingen HNO'da Prof. Ahrold'un hastası oldu. Amcan da Stuttgart Üniversitesine girdi. Stuttgart'ı seviyordum. Babamın şehriydi. Bir Kenan ağabey vardı. Sık sık, "Bu baban var ya, Stuttgart'ın muhtarı" derdi gülerek. Ha bir de Stuttgart'ın ilk gençlik dönemime ait bir hatırası da var. Katerinanhospital'da bademcik ameliyatı olmuşum. Kaç yıl geçti üzerinden?

Mektuplar, kimlikler, diplomalar, noter tasdikli suretler, takdir ve teşekkür belgeleri, tutanaklar, raporlar, kupürler, aile toplum kâğıtları, kartvizitler, posta kartları, lojman tahsis belgeleri, röntgenler, askerlik sevk ve terhis belgeleri, MR'lar, tomografiler, kardiyografiler, tahlil sonuçları, ödenmiş senetler ve faturalar, film afişleri; sinema, tiyatro ve EGO biletleri... Kaldık yine evrak-ı perişan arasında / Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün.

-Ne tuhafsin baba! *Güneş ve Arslan*'ın biletini bile saklamışsın.

-*Güneş ve Arslan*. Evet, Tarık Buğra'nın oyunu. Devlet Tiyatrosu'nda seyretmiştim. Çok etkilemişti beni. İl Arslan'ı Aykut Sözeri, Güneş Hatun'u Gülseren Gürtunca oynamıştı. Savaş, barış, güç, iktidar, ihtiras... Gülseren muhteşemdi.

Dosyalar, klasörler, zarflar arasından küçük, mavi kaplı bir defter düşüyor yere. Aa! Bu bir pasaport! Kapağını açıyor. Sağ sayfada on dört on beş yaşlarında bir çocuk resmi. Altında özenle atılmış zincir gibi bir imza. Kim bu? Sol sayfaya dönüyor: Adını okuyor pasaport sahibinin. Hay Allah! Babammış. Göz rengi: Ela. Teni: Buğday. Mesleği: Öğrenci. Sıfatı: İşçi çocuğu. Sayfalarını karıştırıyor. Bazı sayfalara çay dökülmüş gibi.

Sesleniyor babasına:

-Bu ne, baba?

-Ne ne?

Gösteriyor pasaportu.

-Şu elimdeki. Sanki içine çay dökülmüş.

-Ha o mu? Sorma kızım. Uzun hikâye.

-Bir ara dinlemek isterim.

-“Babam da sahtecilik yapmış.” demek yok ama.

-Söz veremem. Bana hep “Baban da olsa gerçeği söyle!” diyen sen değil misin?

-Kendi silahıyla vurulmak bu olsa gerek.

-Şu uzun hikâyeyi anlatacak mısın baba?

-Peki peki. Bir ara...

Yetmez mi bunca yıl
Gurbet ateşlerinde kavrulduğumuz
Fırtınalı vadilerde
Öteye beriye savrulduğumuz

Ya geri çevirirlerse?

Ucunda ölüm yok ya!

Ölüm yok, tamam. Hapis var mı peki? İşte orası belli olmaz. Hani resmî belgede sahtecilikten... 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun bilmem kaçınıcı maddesine göre...

Aman her neyse... Abartma! Yatar çıkarsın, fena mı? İyi de, okul? Bırak şimdi okulu mokulu. Bir de iyi tarafından bak! Diyelim ki gümrükteki polis ağabeyin ya da amcanın...

Hoppala! Neden "ağabey", neden "amca"? Nereden doğuyor bu akrabalık sanları? Bu da toplumsal laubaliliklerimizden biri. Çarşıda, pazarda, lokantada, kahvede "abla", "teyze", "abi", "amca", "dayı" muhabbetidir, sürer gider. Bunun ilk mucidi Karacaoğlan'a "emmi" diyen kız olmalı. O meçhul kız, "emmi"nin matkapla sakal yolduracak kadar ağır bir hitap biçimi olduğunu biliyor muydu acaba? Hayır! Oysa başka seçenekleri vardı: "Yabancı, yolcu, ozan/âşık, Tanrı misafiri..." gibi. O günden beri muhatabında hangi etkileri yapacağı bilinmeden akrabalık sanları ölçüsüz tartısız kullanılır oldu.

Bir Allah'ın kulu da çıkıp "Yahu, ben nereden senin dayın oluyorum, çocuk? Anneni bir kez görmüşlüğüm yok!" demez mi? Yahut "Ne amcası birader? Babanla tanışmıyoruz bile." Belki genç ya da kendini genç hissedenden bir kadın, "teyze" ya da "abla" hitabına bozulabilir ve "Ben o kadar yaşlı mıyım, terbiyesiz şey!" diye çıkışabilir. Onun dışında herkes alışmış, kimse yadırgamıyor. Hatta belki hoşuna gidenler de vardır, kim bilir? Yoksa Üstün Hoca'nın dediği gibi, toplumu büyük bir aileye mi dönüştürmeye çalışıyoruz? Nedir bu? Bağlılık mı, bağımlılık mı?

Elin oğlu "Herr"siz, "Frau"suz, "Fräulein"siz; "Mister"siz, "Mister-s"siz "Missis"siz; "Monsieur"süz. "Madam"sız "Madmoiselle"siz hitap

bloku kurmuyor. “Bitte”siz, “please”siz, “s’il vous plait”siz cümlelere iltifat etmiyor.

Ha ne diyorduk? Polis amcanın, hayır, polis beyin...

Neden “bey”in? “Hanım”ın olamaz mı? Pasaport kontrolde ille de erkek polis olacak diye bir kural mı var?

Ama olmaz ki! Bu hikâye böyle yürümez ki! İki de bir bu iç ses araya girip sözümü kesecekse...

Lütfen, şu iç sese söyleyin, işime burnunu sokmayın. Polisin cinsiyetini de geçiyorum. Pozitif, negatif hiçbir ayrımcılık yok. Tamam mı? Oldu mu şimdi?

Eh işte!

Ne demek eh işte? Yahu hikâye uçuyor, hikâye. Olay böyle ikide bir bölündükçe okuyucu kızmaz mı?

Sen öyle san! Okuyucu en çok senin tutarsızlıklarına kızar, akıllım! Sen önce tutarsızlıklarını ayıkla! Sonra otur klavyenin başına! Kurgu özürlü adam! Bir de ne bu F klavye saplantısı, Allah aşkına? Dünya Q demiş, sen hâlâ F’de ısrar edip duruyorsun? Fosil, nölacak!

Öff! Git başımdan. Seninle uğraşamam şimdi. Şu hikâyeyi anlatmalıyım kızıma. Ayrıca unutma, bazen gerçek, kurgudan daha inandırılmazdır.

Evet, diyelim ki pasaport kontroldeki polisin gözünde hipermetrop var. O gün de gözlüğünü evde unutmuş. Olamaz mı yani? Pekâlâ olur. Dünyada neler oluyor? “Hadi canım sen de!” dedirtecek o kadar az şey kaldı ki!

Yahut diyelim ki polis çok iyi bir anne. Senin yaşlarında bir oğlu var. Seni görünce birden kanı ısındı. Gördü, görmezlikten geldi. Olur mu olur.

Valla ne diyeyim, Allah gönlüne göre versin. Bu derece iyimser akıl yürütmeler, Aristo’yu bile güldürür. Yahu, bir de şöyle düşün! Kadın aksi mi aksi! O sabah evden çıkarken kocasıyla kavga etmiş. Çatmak, öfkesini üzerine boca etmek için adam arıyor.

Bu ne? Bana laf söyleyene bak! Felaket habercisi.

Dur hele! Şunu dinle! Erkek olsun polisimiz; cin gibi. Gözünden uçanla kaçan bile kurtulamıyor. İ’nin noktası, ç’nin ya da ş’nin kuy-

ruğu... Şıp diye görüyor ve kaldırıp adamın suratına çarpıyor. Sonra bakalım bu polis POL-BİR'li mi, POL-DER'li mi?

Off, Allah'ım! Al şu uğursuz sesi kulağımın dibinden!

Yapılacak iş çok zor değil. Değil gibi. Belki birileri için kolay da olabilir. Buna “çocuk oyuncacı” diyenler de çıkabilir. Onları deneyimleri konuşturuyor olmalı.

İş ne?

Bir parça pamuk, biraz limon suyu. Lastik paletli tarih kaşesiyle pasaport geçerlilik süresinde yapılacak küçük bir değişiklik. 79'u si-lip yerine 80'i vuracaksın. O kadar.

Kolay görünüyor ama değil, hiç değil. Tarih kaşesinde yıl bölümünü 1980'e getireceksin. Milim kaydırmadan, silik 1979'un üzerine denk getirip bastıracaksın. Olup bitecek.

Keşke iş, anlatıldığı gibi kolay olsa. El titriyor. Göz bulanıyor. Kalp aldım başımı gidiyorum havasında. Sonuçta olağan bir iş yapmıyorsun. Ömründe ilk kez. Evet, ilk kez. Son kez. Kesinlikle son kez.

Peki ama niye? Gitsen güzel güzel Pasaport Şube Müdürlüğü'ne. Desen ki, “Pasaportumun süresi bitmiş. Uzatmak istiyorum.” Onlar da deseler ki “Tamam, uzatalım ama nüfus kaydınız burada değil. Nüfus kaydınızın olduğu vilayete telgraf çekeceğiz. Telgrafın cevabı gelecek. En iyi ihtimalle on beş gün sonra pasaportunuzun “Temditler” sayfasında bir yıllık uzatma yer alacak.” Olmaz mı? Olmaz. Neden olmaz? İki nedenle:

1. Benim bu hafta sonu Yeşilköy'den uçağa binmem lazım. Beş günüm var. Biletim alınmış.

2. Daha önemlisi benim pasaportumu uzatmıyorlar, arkadaş! “Askerlik yoklaman yaklaştı. Gidince geri dönmez, askerlikten kaçarsın.” diyorlar. Kaçar mıyız? Asla! “Vatan borcu” demişiz. Geç kalmışız aslında. Kapılardan çevrilmelerin, sert rüzgârlarda savrulmaların ardından on sekiz yaşında zar zor liseye başlamışız. Bir de bakmışız ki, askerlik çağına basmışız. Yaa işin bir de bu yönü var. Ülkenin askere ihtiyacı had safhada. Üstelik askerlik süresi hâlâ yirmi ay. Daha doğrusu beş yüz elli gün.

Yoksa keyfimizden mi böyle tehlikeli işlere sıvanıyoruz? Bizi zorluyorlar, kardeşim! Sistem bizi zorluyor. Sebepler elbirliği etmiş. İlle git, kendi çözümünü kendin üret, diyorlar. Ne yapalım? Üretmeyelim mi?

Ha, gitmeyiver canım! Otur oturduğun yerde! Herkes yaz tatilini yurt dışında mı geçiriyor? Yok. Ya sen? Senin özelliğin ne? Yurt dışına gitmek zorunda mısın?

Elbette gitmek zorundayım. Sen olsan gitmez miydin? Baba hasreti vardı önce. Anne ve kardeş hasreti yüklendi üzerine. Hadi çek çekebilirsen. Anneye, babaya, kardeşe doyamamak ne demektir, bilir misin? Üstelik babaannen ikide bir “*Ölüm ile ayrılığı tartmışlar / Elli gram ağır gelmiş ayrılık*” deyişleri atarken.

Dinle şimdi! Annen, baban, kardeşlerin orada. Sen burada, bir başına, güya liseyi bitireceksin de, sonra gidip Tübingen Üniversitesinde tıp okuyacaksın da... Ne uçuk hayal! İyi hayal ama! En güzel tarafı, ailenin yanında olmak. Amaç tatil yapmak değil. Parçalanmış aileyi birleştirmek.

“Parçalanmış aile” demek. Vay vay vay! Trajedi üretmeyi seviyorsun sen. Hem de hiç olmayacak yerlerden.

Evet, öyle. Kime ne zararı var? Herkes kendi hayatının kahramanı. Ben trajedi kahramanı olmayı seçtim. Daha asil duruyor. İtiraf edeyim, sanatçı ruhuma da denk düşüyor biraz.

Tamam, anladık, bu senin romantik yanın. Ama şu “parçalanmış aile” sözün tashihe muhtaç. Sizinkine “parçalanmış aile” denilmez. ‘Yapboz’un bir parçası eksik olunca resme parçalanmış mı derler? Olsa olsa “eksikli aile” denir. Sosyolojinin aile türleri içinde böyle bir başlık var mı acaba? Yoksa ne gam! Keşfedememişlerdir.

Ne dedik? Ha, tek başına buralarda liseyi bitireceksin de, “Ver elini Tübingen Üniversite!” diyeceksin!

Bu kargaşada, bu can pazarında, bu kan gölü ortasında, bu ateşler altında, bu kıyımlar içinde, bu mayınlar arasında, fidanları kökünden söken kasırgalarda savrulmadan mümkün olacak mı bu? Aklı kesmiyor. Hedefini ezberleyen bir namludan çıkan bir kurşunla bir köşe başında düşüp kalmak an meselesi. Hoş, o kurşun serseri

olsa ne fark eder ki?

Daha geçen hafta, “Lan faşist!” diye bağıldılar. “Bu dönem pis canını kurtardın. Önümüzdeki yıl sakın burada olma!”

Sonra da boğazı kesen bir el işareti yaptılar. O da diklendi enikonu:

“Ben burada olacağım. Sizi de beklerim.”

Ne kolay! Onlar sosyalist oluyorlar, sen faşist! Onlar işçi sınıfını savunuyorlar, sen burjuvasın. 1848 tarihli Komünist Manifesto’da “Proleteryanın, zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi yoktur.” diyor ya! Bunlar da proleteryanı zincirlerinden kurtarmaya ant içmişler. Sevsinler.

Birinin babası müteahhit, diğerininki Şeker Fabrikasında müdür. Öbürünün annesi avukat, berikinin annesi doktor. Oğullar, kızlar işçi sınıfını savunuyorlar. “Dev-Yol”cu, “Dev-Sol”cu, “Kurtuluş”çu, “Dev-Genç”li filan...

Asıl proleterya biziz, oğlum. Hem de uluslararası tescilli. Bak, pasaportumuzda yazılı: “İşçi çocuğu”.

İyi oku, oğlum, “işçi çocuğu” diyor. Okuma yazman var mı senin? Biz öyle lafın gelişi işçi sınıfı değiliz. İliğine kadar işçi sınıfıyız.

Hem siz nereden bileceksiniz bir işçinin alın teriyle obur makineleri nasıl emzirdiğini, nasıl besleyip büyüttüğünü? Ben bilirim. Babamın, yürüyen bant üzerinden akıp gelen şanzıman parçalarını birbirine monte ederken zamanla nasıl yarıştığını gördüm. Boğazıma bir şey oturdu, bir daha da kalkmadı.

“Böyle bir babanın parasını hak etmeden yemek haramdır” dedim.

Ha bak, bizim bir de böyle helal haram gibi bağlayıcı ilkelerimiz var.

O günden beri babamın verdiği parayı harcarken gözümün önünde aynı görüntü. Silinmiyor.

Sürekli ayakta, arada bir fırsat buldukça sağ elinin üstüyle alının terini silen ve tekrar parçaları birbirine monte etmeye çalışan bir baba resmi... Sizin böyle resimleriniz var mı?

Ha o, proleteryanın kırılacak zincirleri vardı ya, işte onlar bizim

babalarımızın bileklerinde. Alman öyle bir zincire vurmuş ki babalarımızı. Ömür boyu kırmaya çalışsalar, Allahuallem, başaramayacaklar.

Size anlamlı gelir mi bilmem ama Manifesto'nun aslı da Almancadır. Hadi sevabıma Almancasını da söyleyeyim: *Das Manifest der Kommunistischen Partei*.

Sahi siz DDR neresi, bilir misiniz? Deutsche Demokratische Republik.

Ne aval aval bakıyorsun aslanım? Doğu Almanya işte. Bir kısmınızın ütopyası.

Ben sizin ütopyanızı gördüm, oğlum. Tam bir sefalet manzarasıydı. Berlin'e gittim geçen yaz. Utanç duvarını gördüm; duvarın batı tarafına boylu boyunca uzanmış mezarları...

Sonra Berlin'de bir müze var, biliyor musunuz? Mauer Museum. Friedrichstraße'de. Ekmeksiz yaşayan, tutsak yaşayamayan insanların doğudan batıya kaçış öyküleri canlandırılmış. Tam bir ölümler galerisi. Özgürlük uğruna ölüme koşanların görüntüleri. Şu albümde.

-Kes, lan!

Nasıl? İşinize gelmedi, değil mi? Konuşmak yok! Varsa yoksa söv, döv, kov, vur, kır, öldür!

Bu da mı hoşunuza gitmedi? Ama size de hiçbir şeyi beğendiremiyoruz, çakma proleteryal!

Ha bir de Spartaküs var tabii. Köleliğe başkaldıran adam. Son nefesinden önce demişti ki:

"Bu dünyayı özgür bir insan olarak terk etmekten daha büyük bir zafer olamaz."

Sizin zaferiniz ne olacak, peki? Siz hangi başarıya zafer diyacaksınız? Söyler misiniz?

Sizinki evrim, devrim; bizimki var oluş tespiti, üç çevrim.

Belki bu yaz da Berlin'e giderim. Berlin, Stuttgart arası 632 km, otomobille altı saat. Doğu Almanya topraklarından geçiliyor Berlin'e gitmek için. Yani otobandan çıkıp gidiş geliş iki şerit bir yola giriyorsunuz. Bolluktan kıtlığa, varlıktan yokluğa, medeniyetten ilkelliğe... Şöyle böyle asfalt bir yolda dört saat sürükleniyorsunuz.

Önünüze her an asık suratlı iri yarı bir polis çıkabilir ve size ceza kesebilir.

Nasıl sistem ki insanları yoklukta eşitliyor.

Yok yok! Bu yaz yine Berlin'e gitmeliyim. Daha görmem, buradaki gözü açılmadık sığırcık yavrularına anlatmam gereken çok şey var. Bu kamu hizmetinden kendimi soyutlayamam. Bu da bir vicdan borcu.

Evet, Berlin'e gitmeliyim. Tamam da, yahu önce Stuttgart'a gitmeliyim ben. İyi de nasıl? Hâlâ önümde kocaman bir dağ duruyor. Bu dağı aşmalıyım.

Doğrusu amcamın çok büyük desteğini görüyorum; göbek adı Hızır olan amcamın. Başım sıkıştıkça seslendiğim ve sesime her zaman ses aldığım amcamın.

(Amcamın adını vermeye hiç niyetim yok. Suç ortağım olduğunun düşünülmesini istemem. Onun hiçbir suçu yok. O benim iyiliğimi istedi sadece. İkinci bir görevi de vardı: Beni Yeşilköy'den ikinci kez uçağa bindirmek.)

Bir demlik çay! İçmek için değil. Pasaporta içirmek için. Pasaportun geçerlilik tarihinin olduğu bölgeye dökülüyor. Sayfa bulanıklaşıyor ama tarih yine de açık seçik okunuyor.

Fark edilmesi durumunda muhtemel savunma: Masada çay içiyordum. Pasaport açıktı. Son yudum için bardağı ağzıma götürürken bardak birden elimden kaydı, pasaportun üstüne düştü. Yalan.

Peki, bu çay, pasaportun bu sayfasını, hem de tarihin bulunduğu bölgeyi nasıl onikiden vurabildi?

Bu sorunun da bir cevabı olmalı. Öyleyse sol sayfaya da biraz çay damlatmalı. Hatta tarihin bulunduğu sayfanın arka sayfasına da...

Operasyon tamamlanıyor. ... da tamam oluyor mu? O belli değil işte. Bir türlü emin olamıyoruz.

Amcamla birbirimize bakıyoruz.

İkimizin de gözleri acabalı.

Ama bu, derin bir nefes almamıza engel değil.

*Dökülür avuçlara
Korkular heyecanlar
Bir yanda daralan göğüs kafesleri
Öbür yanda genişleyen zamanlar*

Bir, iki, üç...

Kuyrukta son üç kişi.

Üçüncü kişiyim.

Pala bıyıklı, tıknaz, sütlü kahverengi pardösülü adam sorunsuz geçiyor. Büyük ihtimalle Doğu Anadolu'dan, Erzurumlu. Sanki 67'de gidenlerden, babası gibi. İnşaatçı tipi var. Seçerken onun da boyuna, bosuna, kilosuna, dişlerine bakmışlardır mutlaka. Aman Allah'ım! Ne aşağılayıcı! At satın alır gibi, işçi adayının dişlerini kontrol ediyormuş Almanlar.

Genç, aydınlık yüzlü bir polis. Yolcunun yüzüne dikkatle bakıyor. Sonra pasaportu özenle inceliyor. Kılı kırk yaran cinsten. Sonra tekrar yolcunun yüzüne bakıyor. Eksik yoksa, sağ elindeki kaşeyi abartılı bir sertlikle pasaportun iç sayfasına vuruyor. Pasaportu uzatırken "Buyurun! İyi yolculuklar!" diyor.

İlk akıl yürütmeler tutmadı. Bir kere gözlüğünü evde unutmuş bir hipermetrop değil adam. Şefkat kahramanı bir anne hiç değil. Ama şükür! İç sesin söylediği, sabah eşiyile kavga edip evden çıkmış aksi mi aksi bir kadın da değil. Ya iç sesin ikinci modeli, cin gibi polis? İşte o olabilir pekâlâ. Evet, benziyor. Hatta şöyle alıcı gözle bakınca ta kendisi. Öyleyse işimiz küll.

Hani gözünden uçanla kaçanın bile kurtulamayacağı... İ'nin noktasını, ç'nin ve ş'nin kuyruklarını bile es geçmeyen. Şıp diye gören, adamın suratına suratına çarpan.

Bu ne şimdi? İnce ele, sık doku! Kılı kırk yar! Neden? Devlet, vatandaşına güvenmiyor kardeşim; potansiyel suçlu muamelesi yapıyor. Niyetini okuyor insanın. İçinin röntgenini çekiyor. Ve asla iyi zan beslemiyor.

İlginç değil mi? Hans'ın devleti Hans'a güveniyor ama Hasan'ın

devleti Hasana kuşkuyla bakıyor. Hans'ın Hasan'dan üstünlüğü ne? Helga'yı Bilge'den değerli kılan ne?

Orada dur! Devlet bizim devletimiz. Kutsal biliriz, 'ebed-müddet' görürüz. Sonra Hans, senin yaptığını yapıyor mu bakalım?

Oğlum, usulca sıyrıl şu kuyruktan! Dön geri! İşin ucunda rezil olmak var; serde delikanlılık da. Hemen, derhâl, şimdi!

Ha unutmadan, ç deyip, ş deyip geçmemeli. Ç ile ş'de bir soluk durmalı. Onlara birer parantez açmalı. Türkçenin dehası, iki sese iki harf bulmuş; çe demiş, ç yazmış; şe demiş ş yazmış. Ama Alman, şe diyebilmek için sch, çe diyebilmek için tzsch harflerini seferber ediyor. İnanmazsan Schiller yaz, Nietzsche yaz, gör! Gel de şu ç'yi, ş'yi sevm!

İç Anadolu'dan, Yozgatlı olduğunu tahmin ettiği kavruk yüzlü, orta yaşlı, ince, uzun boylu adam da elini kolunu sallayarak geçiyor. İlk postada gidenlerden olmalı. Yirmi beş yaşında gitmiş olsa kırk bir kırk iki yaşlarında şimdi. "Ben kalıcı değilim, bir ev parası kazanıp döneceğim" demediyse, dil öğrenmeme konusunda diremediyse iyi derecede Almanca biliyordur. Ailesini Almanya'ya götürmemiş demek ki. Yoksa yalnız seyahat etmezdi. Eşi, çocuğu, mutlaka biri olurdu yanında. Yok.

Yoksa yok! Çetelesini tutmak sana mı düştü?

Yahu akıl yürütüyoruz, anlasana!

Başka işin yok mu senin?

Yok. Yani var. Yani var da yok. Aman neyse işte.

Peki, bunları düşünecek durumda mısın sen? Başka derdin yok mu? Aklını başına devşir! Sıra sana gelmek üzere. Bir şey düşün! Bir şey... Bir şey...

Bırak canım! Biz düşünceden geçtik. Eylemdeyiz.

Aman kimse duymasın! 'Eylem'in karanlık çağrışımları vardır. İnsanın başını belaya sokar. Tutar götürürler adamı, Allah muhafaza! Sorgusuz sualsiz... Hem o sözcük bizim cephede kullanılmaz. Biz eylem yapmayız. Bizim sözlüğümüze ait bir sözcük değildir o.

Bak, "sözcük" diyorum, bu da tehlikeli. "Kelime" demeliyim ben. Kelimelerinden belli olur insanın dünya görüşü.

Hani dönem ortasında yazılı kâğıdına "yanıtlar" yerine inatla "ce-

vaplar” yazdığın için edebiyat öğretmeni onluk kâğıdına dört vermişti ya! Bir “yanıt” sözcüğü, evet, “sözcüğü”, on üzerinden altı ediyordu demek.

Ne pahalı sözcükler vardı şu dünyada. Bu pahalı sözcükleri niye biz de harcamayalım diye düşünmüştün haklı olarak. İkinci yazılıda “Madem öyle, al sana yanıt!” demiş, dokuz almıştın. Demek ki bütün sır ‘yanıt’taydı. Yoksa edebiyat bilmek, okumak, yazmak, hak etmek... Boş şeylerdi bunlar.

İşte şimdi... Yeşilköy başımıza yıkılacak.

Dananın kuyruğu ile ilgili o meşhur olay bir kez daha tekerrür edecek.

Pasaport, titrek bir el tarafından bankonun aralığından polisin önüne uzatılıyor. Polis, herhangi bir pasaportu alır gibi alıyor pasaportu. Oysa o herhangi bir pasaport değil. Çok özel bir pasaport. Çaylı. Polis bunu bilmiyor. Henüz bilmiyor. Az sonra öğrenecek. Öğrenince de...

Niçin “de”? Allah korusun! Öğrenmesin. Hiç öğrenmesin. Allah’ım! Polis abinin gözüne bir buğu, bir duman, bir sis... Polis abi? Abi yok! Memur bey!

Etrafına bakınıyor. Sanki ilk defa burada. Oysa daha önce de buradan geçmişti. O zaman ilkti. İlk defa görüyordu buraları. E hâliyle bir tedirginlik vardı tabii. Ne olacak, nasıl olacak? Ya bir aksilik olursa? Ya annemle babam karşılamaya gelemezse? Ya havalimanında öyle bir başıma kalırsam? Dil bilmez, yol bilmez bir hâlde...

Ne büyük heyecandı yâ Rabbi!

Yine amcası getirmişti Yeşilköy’e. Sivaslı Halis amcaya da emanet etmişti onu.

Kazasız belasız uçmuştu Stuttgart’a. Hiçbir aksilik olmamıştı. Uçaktan inip uzun uzun koridorlardan, pasaport kontrolden geçip camekânda anne ve babasının gülümseyen yüzlerini görünce katnatları çıkmıştı.

Asıl tuhaf olan, birkaç gün sonra König Strasse’de yaşadıklarıydı. Horten’i, Hertie’yi, Kaufhof’u, Kaufhalle’yi gezerken “Ben buraları bir yerde gördüm.” duygusuna kapılmıştı. Bir ‘dejavu’ydü kuşkusuz.

İyi ama nasıl olurdu bu? Biraz düşününce hatırlamıştı. Almanya'ya gelmeden bir hafta önce bir rüya görmüştü. Rüyasında Almanya'ya gitmiş, Stuttgart'ın sokaklarında geziyordu. Gezdiği sokak meğer König Strasse'ymiş.

O gün, rüyaların yalnızca görülen değil, aynı zamanda gösterilen şeyler olduğunu fark etmişti.

Az sonra fırtına kopacak. Bu ondan önceki sessizlik...

Polis, ne gibi, ne gibi, hah, alıcı kuş gibi çökecek tepene. Bir eliyle enseni tutarken arkadaşına seslenecek: Al bunu, merkeze götür!

Merkeze de... Ne yapacaklar? Sorgu sual, ifade, tutanak... Haydi, savcılık... Sonra mahkemeye sevk, tutuklanma.

Kaç yıl yerim acaba? Yahu insan bir eyleme bulaşmadan önce bakmaz mı, cezası nedir, kaç patlar? Bu ne pervasızlıktır, tedbir-sizliktir, aymazlıktır, canına yandığım.

Bizimkiler Almanya'da bir trafik kuralını çiğnemeyi kafaya koyduklarında ellerini ceplerine atar, karşılığı varsa, "Ben buradan dönerim, ben bu ışıktan geçerim, ben bu hız limitini aşarım," derler. Onlardan da mı bir şey öğrenemedin? Hay akılsız kafa!

(Aslında bal gibi biliyor: 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 342. maddesine göre iki seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezasıyla...)

Alsınlar, götürsünler seni; sorgulasınlar, yargılasınlar; on yıl, yirmi yıl, kırk yıl, yetmez, müebbet versinler sana. Yok yok! Assınlar seni! Müstahaksın sen. Önünü sonunu düşünmeden bir işe girişir-sen...

Hadi haksızlık etmeyelim, önünü düşündün de sonunu düşün-medin pek. İçeride düşünecek çok vaktin olacak nasıl olsa. Belki sıradan bir adam olarak girecek, filozof olarak çıkacaksın, kim bilir?

Kaderin de bunda hissesi var, unutma! Yoksa elin kolun bağlanı, yapamazdın. Yaptın, bedelini öde! Ne var bunda? İnsan yapıp ettik-lerinin hesabını verebilen varlıktır. Sen de o yaşa geldin, çok şükür!

O değil, insanın adının çıkması kötü. İnsanların güvenini kaybetmek, memlekete reklam olmak da cabası. Allah'ım, şu zamanı bir defalığına geri döndürmek mümkün olamaz mı? Ya da şeytanın ağzını mühürlemek...

Hemen şimdi dönüp bağırma mı?

Hey millet! Bana iyi bakın! Ben tekin adam değilim. Sağım so-
lum belli olmaz benim. Cebimde çaylı pasaportla dolaşırım. Bu
pasaportla gümrük duvarlarını delip geçmek için buradayım. Hadi
tutun, durdurun beni!

*Sus! Dikil dikildiğin yerde. Akışına bırak! Ne olacaksa olsun ama
kendiliğinden olsun. Süreci sen hızlandırma! Böyle yapınca suçun ha-
fifler mi sanıyorsun? “Şecaat arz eden merd-i kıpti” olma!*

Bir şey daha! Yahu pasaportu uzattın madem. Ne diye bir yıl
uzatıyorsun? Tarih kaşesi elinde, gözünü sevdiğim, 80’i basan, 81’i,
82’yi, 83’ü basamaz mı? Battı balık yan gider. Ya herrü ya merrü!
Elini korkak alıştırma!

Ne alıştırması be! Bu, ilk ve son diyorum ben.

İyi ya işte! Mademki bir kere yapıyorsun, tam yap! Beş yıl olsun.
Öyle de göze aldın rezilliği, böyle de. Bari bir şeye değsin. Bu işin
önümüzdeki senesi de var. O zaman ne yapacaksın? Bu gidişle se-
nin pasaportunun uzatılma ihtimali yok. İlle de askerlik diyecekler.
Ha, gider paşa paşa askerliğini yapar gelirsin. Bak, o zaman önünde
engel kalmaz.

(Paşa paşa, lafın gelişi. Aslında er er, belki de onbaşı onbaşı.)

Hakikaten ya, kendi pasaportunun geçerlilik süresini iki yıl, üç
yıl uzatmak elindeydi. Yapmadın. Bu fırsat tepilir mi? Gerçi o çaylı
pasaportla her Haziran’da aynı heyecanı yaşamaya kalbin dayanır
mydı, o da ayrı mesele. Hem çekirge kaç kez sıçrayabilir ki?

Uzatmada bir yıllla yetinmek, yakalanırsan hafifletici neden mi
olacak?

Çocuğa aferin, bak, insafılı davranmış. İstese pasaportunu beş yıl
uzatabilirmiş.

Savcı, iddianamede “Sayın hâkim,” der, “bu durum, cezada indiri-
rimi gerektirir. Sanığın sekiz yıl cezasının iki yıl indirilerek altı yıl
hapis cezasıyla tecziyesini talep ediyorum.”

Hâkim daha merhametli davranır belki. “Üç yıl daha indiriyor-
rum.” diyebilir. Hatta “Delikanlının iyi hâlini, ailevi durumunu, eği-
tim hayatını, geleceğini göz önünde bulundurarak beraatine karar

veriyorum.” diyemez mi? “Bir kamu suçu işlenmiş ama ortada zarar gören, mağdur edilen kimse yok.”

Sahi bu 79 Haziran’ı ileride nasıl anılacak acaba?

Kovboy filmlerinin sevilen aktörü John Wayne ile aşk ve tarih romanlarının ünlü yazarı Oğuz Özdeş’in hayata vedası.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığıınca Dev-Genç’in kapatılması, hükûmetin devalüasyon kararıyla 1 dolar’ın 47 lira 10 kuruşa çıkması, Yeşilçam’ın taçsız kralı Ayhan Işık’ın ölümü, taranan kahvehaneler, patlayan saatli bombalar ve sayısız ölümler...

Ha bir de senin şu çaylı pasaport marifetin...

Kontroldeki polis pasaportu açtı, gözlerine yaklaştırdı.

Ha gördü ha görecek! Kaşları çatılacak polisin.

-Bu ne bu, diye bağıracak. Sen bizi ne sanıyorsun? Biz burada eşekbaşı mıyız?

Belki “ulan”ı da ekleyecek. Gerçi “Eşekbaşı mıyız?” demesi şık olmaz. Hâşâ! Ne diyecek peki? “Bostan korkuluğu muyuz?” diyebilir mesela.

İyi de polislerin belagat, hitabet, iletişim, diksiyon dersi filan aldıklarımı mı sanıyorsun sen? Belki pasaport kontroldekiler almışlardır. Bizim oralarda almayanlar vardı. Geçen günkü boykotta, bir polisin “Ulan şu cop var ya şu cop...” diye başlayan cümlesini kendisinden başkası tamamlayamaz. Daha dün 19 Mayıs’ta, Voigtländer’imle fotoğraf çekerken, bir polisin “Ulan o makineyi alır...” diye başlayan cümlesini tekrarlamaktan hicap duyarım. Bereket versin bunlar istisna örnekler. Şöyle düşün: Her kasadan çürük elma çıkabilir. Nankör olma, bizim polisimiz iyidir.

Polis ne diyecekmiş?

Şimdi bütün mesele polisin ne diyeceği mi?

Yahu, ne derse desin. Sen sonuçtan haber ver! “Hadi. dön geri! Zurüçk!” filan mı? Oğlum, burası Yeşilköy! “Zurüçk” “murüçk” de ne? Onu söylese söylese Stuttgart’taki polizei söyler. O da pasaportun tarihine bakmaz. Sen daha Stuttgart’a ayak basmadın ki!

Neredesin Bundesrepublik Deutschland?

Bakışları parmak uçlarında, kulağı seste.

Polisin sesi mi, kaşenin sesi mi?
İçini kurtlar kemiriyor.
Gitmek mi, dönmek mi?
Zaman genişledi. Saniyeler dakikalardan rol çaldı.
Az sonra olduğu yerde zıpladı.
Yalanı yakalanmış da yüzüne vurulmamış bir çocuk gibiydi.
Döndü, amcasına gülümseyerek el salladı.

Pertevniyal

1

*Rüyasız bir oğulsan
ruhuna büsbütün yüksün
Rüyaların ne kadar büyükse
o kadar büyüksün.*

Ortaokuldaydı.

Halk Eğitim’de Yılmaz Güney’in *Arkadaş* filmini seyrettiği gün sinema, Faruk Nafiz’in “mektep temsili” *Yangın*’ı seyrettiği gün tiyatro ateşi düştü içine. Senaryolar yazıp filmler çekmek, rüyaları arasına girdi. Yayılda kurduğu tiyatrodaki oyunlar sahnelemeyi düşünüyordu.

Oyuncululuğu sevmiştir. Dördüncü sınıfta oynadığı müsameredeki kız kaçırma sahnesi dillere destandı. Oyunun bitişinde ıslıklar ve alkışlar arasında Rasim amcanın 7.65’iyle sahnenin altına boşalttığı şarjörü hiç unutmadı.

Şiirler, mizahi hikâyeler, oyunlar yazmaya başladı.

Hep yazacaktı. Çok ama çok yazacaktı. Öyle ki kırk yaşına geldiğinde kırk tane kitap çıkaracaktı.

Amcasının tahta bavulundan aşırıp okuduğu Kemal Tahir, Orhan Kemal, Oğuz Özdeş, Bekir Büyükarkın ve Kerime Nadir romanları, önünde renkli bir dünya açıyordu. (O tahta bavullara “asker bavulu” mu deniyordu eskiden?)

Yıllar sonra tanışacağı *Kara Kitap* yazarının Nobel töreninde sözünü ettiği babasına ait kitap dolu bavul, göz kamaştırıcı bir kurgu ve çıldırtıcı bir imgeydi kuşkusuz. Ama Mustafa amcanın bavulu bütünüyle gerçektir. Tıpkı ilkokul birinci sınıfa başladığı gün, Sirkeci’den trene binen ve Almanya yollarına düşen babasının elindeki tahta bavul gibi.

(Gün gelecek, Ali Akbaş bu gidişi resmederken “*Sirkeci’den tren gider / Evim barkım viran gider*” diyecekti. Şiirini anonimleştirerek

kasete okuyan, uyarılınca da Almanya'da bir işçiye mal eden seslendirmeciği mahkemeye verecek ve altmış dört bin lira tazminata mahkûm ettirecekti.)

Kendisi de bir gün "Onlar tahta bavullarla gittiler, Samsonite valizlerle döndüler." diye yazacaktı.

Babaanesi Ömer Usta'nın Havva, bir Osmanlı kadınıydı. Okuma yazması yoktu. Değişler atar; masallar, efsaneler ve pehlivan hikâyeleri anlatırdı. Anlattığı her şey, çocuğun muhayyilesini beslerdi. Hele Mustafa dedenin bir hikâyesi vardı ki, her dinlediğinde ondan nasıl bir senaryo çıkabileceğini hep merak ederdi.

Mustafa dede, büyük dedesiydi; babasının dedesi...

İhtiyarlığının Hüseyin'in oğlu Mustafa. Babayığit adammış doğrusu.

Mustafa dede ile köyden sekiz on kişi o zamanlar Rusya'ya çalışmaya giderlermiş. Hani şimdi babasıyla Şahin amcası Almanya'ya gitmişlerdi ya! İşte öyle.

Mustafa dede ile arkadaşları iyi ustalar tabii; taş duvar ustaları. Taşı kâğıt gibi keser, biçer, taş nakış işlerlermiş.

O meşhur Bolşevik İhtilali'nden bir yıl önceymiş. Bizimkiler Soçi'de adliye binasının taş duvarını örerken bir ses duymuşlar. Kulak kabartmışlar. Bir tellal, güreş müsabakalarını duyuruyormuş. Ses, bizim işçileri iskeleden indirmiş.

Kanı kaynamış Mustafa dedenin.

-Aga, biz de gidelim mi, demiş Ömer Usta'ya.

-Olur, demiş Ömer Usta.

Ustabaşı, Deli Mustafa, Halil Efendi ve Sabri Usta ve Abdullah Usta da takılmış peşlerine, varmışlar güreş meydanına. İdmanlar devam ediyor, herkes ertesi güne hazırlanıyor.

Meydana bir "Urus gâvuru" çıkmış. İzbandut gibi bir herif. Meğer Çar 2. Nikolay'ın pehlivanlarından biriymiş. Petrograd'dan gelmiş; şimdiki Sankt-Petersburg'dan. Saray pehlivanıymış anlayacağınız.

Herif meydan okumuş herkese:

"Ben Boris", diye göğsünü yumruklamış. "Bugüne kadar karşıma çıkan herkesi yıktım. Sırtım yere gelmez benim, ölsem bile. Var mı

içinizde benimle güreş tutacak biri?”

Kimseden ses çıkmayınca pazılarını şişirmiş herif.

“Olsa şaşardım.” diye dudak bükmüş.

Sonra da bizimkileri fark edince aşağılamaya yeltenmiş:

“İçinizde Türk var mı, Türk?” diye bağırılmış.

Yine ses çıkmayınca,

“Peh!” demiş. “Bir de ‘Türk gibi güçlü’ derler. Hani, nerde? Siz bitmişsiniz, uşaklar!”

Mustafa dede daha fazla dayanamamış. Bir titreme almış onu. Onuruna dokunmuş çünkü. Ömer Usta'ya,

“Aga,” demiş, “ben bu herifi yıkarım.”

“Etme tutma, emice, rahat dur, herife baksana!” demiş Abdullah Usta.

-Çık meydana, demiş Ömer Usta.

Mustafa dede, kalabalığı yarıp meydana girmiş. Mintanını çıkarır çıkarmaz herifin karşısına dikilmiş.

Herif bakmış ki, dev gibi bir adam. Omuzlarının üstündeki her kıl parmak kalınlığında, dimdik duruyor. Cüssesiyle de, yüreğiyle de dağ gibi adammış rahmetli.

“Urus gâvuru”, “Ulan, sert taşa çattık.” diye geçirmiş içinden.

“Ben sizi sınıadım. Hadi neyse, bana eyvallah. Size kolay gelsin!” demiş, çekip gitmiş.

Mustafa dede hükmen galip tabii.

Görselliğe bakar mısınız? Kurgu tamam. Olay belli. Birinci perdeye köyden ayrılışı ekle! İkinci perde Rusya'ya varış, işe başlama. Üçüncü perde hazır. Daha ne istiyorsun? Yaz, yönet, oyna, sahnele!

Köyde bir tiyatro salonu olmalıydı. Yazacağı bu metni orada sahnelemeliydi.

Yalnızca Mustafa dedenin hikâyesini mi? Hayır! Seferberlikte, Rus istilasında, kadın erkek, yaşlı genç, çoluk çocuk bütün köy halkının yürüye sürüne dağlar tepeler aşarak Yıldız Dağı'nın eteklerine sığınışını...

Köyün, sırtını ormanla kaplı bir dağa yaslamış iki mahallesinde yaşayan Rumların gözyaşı tufanı eşliğinde sessiz sedasız köyü terk

edişini...

Sarıkamış'ta şehit düşen Hamdi Çavuş'u, Rusya'da sıtmadan ölen Osman Usta'yı, Bayburt'ta kışlanın tavanı çökünce enkaz altında kalıp şehit olan Şeyhin Ali'yi, Kore'den gazi olarak döndükten sonra asıl adı unutulmuş Koreli'yi, köydeki onlarca çavuşa karşılık tek Onbaşı olan Ömer Usta'nın Ahmet'i...

Gavaz Mehmet eminin, caminin yanı başındaki tümsekte ezan okurken muzip biri "Mehmet emi, inekler sizin tarlaya girdi." diye bağırınca ezanı yarım bırakıp küfrederek tarlaya koşmasını.

Babasının annesini kaçırma hikâyesini.

Komşu köyle Uzun Çayır'da çıkan o büyük sınır kavgasını.

Tam bir şölene dönüşen yaylaya çıkış ve yayladan dönüş maceralarını.

Beylik Çayırında ot koruğunun açıldığı günleri.

Erzurum, İstanbul, Almanya gurbetlerini.

*

Ortaokulda bir gün stilistliğe merak saldı. Bir takım elbise çizip Almanya'ya gönderdi. Böyle bir takım elbise istiyordu. İki düğmeli ceketin yan ceplerinin çevresi dışarıdan dikişli olacaktı.

Elbisenin rengi kesinlikle lacivertti. Niye lacivert olmalıydı? Bir kere ağırbaşlı bir renkti. Hani "milletvekilleri lacileri çeker"di ya! O da lacileri çekip ortaokulun merdivenlerini kurumla çıkacaktı. İçine illaki krem, bazen de beyaz gömlek giyecek, mavinin tonlarında bir de kravat yakıştırdı mı değme gitsin! Yakıp yıkacaktı bütün ilçeyi. Okul müdüründen yüz bulabilirse lacivert takımın içine krem bir balıkçı ya da selanik de giyebilirdi. Giymişti de. Ama Abdulkadir Bey "Bu ne kılık lan? Artist misin sen?" deyip okul kapısından geri çevirmişti.

*

O günlerde Hüseyin Rahmi'nin bir kitabını okumuş, kitaba adını veren hikâyeyi çok sevmişti: *İki Hödüğün Seyahati*. Atlas Kitabevi yayını. Kapağında kollarını birbirinin omzuna atmış, gülünç kılıklarıyla dans eden iki kahramanın yer aldığı Münif Fehim resmi. Birinin boştaki kalan sol elinde beyaz benekli kırmızı bir mendil, di-

ğerinin boşta kalan sağ elinde bir şişe. Gözler kaymış, ağızlar kulaklarda. Başlarda kırmızı fesler. Kravatlar kıyafetlerden taşmış. Arka planda bir kalabalık silüeti.

Odacının yeğeni İrfan'la kömürcünün kardeşi Mahir'in akıl almaz maceralarını anlatıyordu Hüseyin Rahmi. İki karikatür tip. Birbirlerinin adını bile doğru dürüst söyleyemeyen iki can ciğer arkadaş. Biri ötekinin dilinde İfran, diğer berikinin telaffuzunda Maher.

Bayılmıştı Hüseyin Rahmi'nin üslubuna. Ne eğlenceli adamdı.

Yalnızca üslubu değil, kendisi de çok tuhafımış adamın.

Hiç evlenmemiş mesela. Onu geçtik, çok güzel işlemeler, örgüler, danteller, oyalar, kanaviçeler yaparmış. Piyano çalarmış. Heybeliada'da yaşarmış.

O günden sonra Hüseyin Rahmi imzalı her kitabı ayrı bir zevkle okuyacaktı:

Mürebbiye, İffet, Cadı, Gulyabani, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Deli Filozof, Kokotlar Mektebi, Gönül Ticareti, Melek Sanmıştım Şeytani, Eti Senin Kemiği Benim, Ben Deli miyim?..

Bir ömür, Hüseyin Rahmi'nin kahramanlarıyla birlikte gezecekti:

Şöhret Bey, İffet, Meftun Bey, Âkile Hanım, Mâil Bey, Naşit Efendi, Neriman, İrfan Galib, Muhsine Hanım, Şadan Bey, Ferhunde Hanım, Mehmet Kenan, Nuriyezdan, Tayfur Bey, Semahat Hanım, Edib Münir, Hürmüz...

*

Şahin amcası Almanyadan izinli geldiğinde “Paran var mı?” diye sormuştu bir gün.

“Var denecek kadar yok, yok denecek kadar var.” demişti.

Amcası “Al şu on lirayı da kafamı karıştırma!” diye kızmıştı.

O on lirayı da götürüp *Şışsevdı*'ye yatırmıştı.

*

Hüseyin Rahmi ile neredeyse akraba olmuştu.

Hayat hikâyesini ezberlemişti.

Bir İstanbul çocuğuydu Hüseyin Rahmi; İstanbul'da doğmuş, İstanbul'da ölmüştü.

İstanbul'da...

İstanbul...

Ah İstanbul! Nasıl şehirsin sen?

*

Yolunu çizmişti: Hüseyin Rahmi gibi bir yazar olmak istiyorsa Hüseyin Rahmi'nin geçtiği yollardan geçmeliydi. Onun okulunda okumalıydı.

Mahalle Mektebi'nde okumuştı Hüseyin Rahmi. Liseyi Mahmudiye İdadisi'nde bitirmişti.

Mahmudiye İdadisi? Canım, şu Aksaray'da Pertevniyal Lisesi var ya, işte o!

Pertevniyal! Aman Allah'ım! Nasıl kışkırtıcı isim! Nasıl çıldırtıcı! Ve nasıl gönül kamaştırıcı!

Pertevniyal: Sultan Abdulaziz'in annesi, İkinci Mahmud'un eşi hayırsever Pertevniyal Valide Sultan'ın yaptırdığı tarihî okul. İlk adıyla Mahmudiye Mektebi. Pürvefa bir hanımefendinin, eşi adına Pertevniyal Valide Sultan Camii'nin yanı başına yaptırdığı... O eğitim anıtı, zarafet timsali camiye nasıl da yakışıyormuş.

Allah'ım! Ben yazar olmalıyım. Hüseyin Rahmi gibi içinden mi-zah fıskıran hikâyeler yazmalıyım. Ama önce İstanbul'a gitmeliyim. İstanbul'da Pertevniyal Lisesi'ni görmeliyim. Görmek yetmez. Pertevniyal Lisesi'nde okumalıyım.

Ah Pertevniyal! Senin öğrencin olabilir miyim? Ne büyük hayal! Hayır, rüya! Tanpınar'ın kocaman rüyalarından biri.

Büyük hayal! Olsun! Hayal dediğin büyük olur. Küçüğüne hayal denmez ki!

*

Bir cumartesi günü Harşit çayında çimdikten sonra siyah beyaz televizyonun karşısına oturmuştu.

Ekranada *Liseler Yarışıyor* programı.

Final.

Pertevniyal Lisesi'yle Kabataş Erkek Lisesi yarışıyor.

Son soru: İlk natüralist Türk romancısı olarak tanınan, *Gulyabani* adlı romanın yazarı kimdir?

Doğru cevap Pertevniyal Lisesinden geliyor: Hüseyin Rahmi Gürpınar.

Ve Pertevniyal Lisesi yarışmada birinci oluyor.

Olur tabii. O benim okulum çünkü.

*

Bir ara Fikret'in de Pertevniyal olduğunu öğrenecekti.

Ne var ki pek ısınamamıştı ona. Bir kere ne dediği belli değildi adamın. *Gayya-yı Vücut, Hande-i Bum, Bahar-ı Mağmum, Hab-ı Girizan, Heykel-i Giryan, Mihr-i Zemherir, Berf-i Zerrin, Hayal-i Hod-bin, La Dans Serpantin* falan.

Bir yerde onun için “fena ve fani bir adam” denildiğini okumuştun. “Bu fena ve fani adamın baki bir sözü” olarak “*Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa / Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.*” mısraları örneklenmişti. Doğruya doğru; okkalı sözdü! Altına imzasını atardı.

Bir de “*Kimseden ümmid-i feyz etmem dilenmem perr ü bâl / Kendi cevvim, kendi eflâkimde kendim tairim / İnhina tavk-ı esaretten girandır boynuma; / Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim.*” mısralarına çarpılmıştı.

Türkçe öğretmenine sormuş, Fikret'in Âkif'le kavga ettiğini öğrenmişti. Âkif'e “Molla Sırat” diye hakaret ediyormuş. Hoş, Âkif de onu para karşılığı Protestanlara zangoçluk etmekle suçluyormuş ya!

Galiba bu “zangoç” teşbihi çok ağırına gitmiş Fikret'in.

Araplar boşuna mı “Men dakika dukka!” demişler?

Tanıdıkça sevdiği şiirleri oldu Fikret'in. *Ömr-i Muhayyelî, Mai Deniz*'i ezberledi. *Sis*'te huzursuz bir mizacın yansımasını buldu.

Edebiyat'ta okurken bir şeyi daha fark etti: *Rûbab-ı Şikeste*, “Yeni Türk”çülerin elinde bir manifesto gibiydi. Bütün sınavlarda *Rûbab*'ın Osmanlıca baskısından bir metin sorulur, açıklanır, yorumlanır, şiirden hareketle Fikret'in ve dönemin şiiri anlatılırdı. Lisans, yüksek lisans, doktora... Akademik hayatın her aşamasında Fikret başroldeydi.

Evet, Fikret de Pertevniyalıydı.

Metin Erksan da. *Sevmek Zamanı* ne gizemli film di öyle.

Bir gün böyle senaryolar yazabilir miydi? Keşke!

“Sancı... Sancı”sıyla Almanya’daki bizi ve bizdeki Almanya’yı romana döken Necati Tosuner de Pertevniyal mezunuydu.

Bir gün böyle romanlara imza atabilir miydi? Neden olmasın?

Bunun için önce İstanbul’u görmek lazımdı; İstanbul’u, Pertevniyal’i.

Sahi bir gün İstanbul’a gitmek, İstanbul’da yaşamak, Hüseyin Rahmi ile sıra arkadaşı olmak...

Rüya gibi. Gibi değil, rüyanın ta kendisi.

*

Bir ortaokul öğrencisinin Pertevniyal rüyası böyle başladı. Ve gitgide tutkuya dönüştü.

Ortaokul bitti. Bir hafta sonra Mustafa amcasıyla İstanbul yolundaydı.

Bu gidişin bir dönüşü olur muydu, gerçekten bilmiyordu.

Aslında biliyordu. Galiba geri dönmeyecekti. O yazı Stuttgart’ta anne ve babasının yanında geçirecek, dönüşte İstanbul’a, Pertevniyal’e demirleyecekti.

*Şu yeryüzü bahçesinde
gönül açılmaya hazır gonca.
Hangi kuş uçabilir
rüya kanatları kırılınca?*

Haznedar, Hanzer Sokak'ta küçük bir bakkal dükkânı.

Kocaman bir tabela: Şen Bakkal.

İnce, uzun boylu, uzun yüzlü, bıyıksız bir adam: Şen Bakkal.

Şen Bakkal'ın gerçek adı neydi sahi?

“Mehmet”miş.

Yıllar sonra öğrenecek.

*

O da herkes gibi “selamünaleyküm Şen Bakkal amca” diye süzülüyor dükkândan içeri.

“Buyur, delikanlı!” diyor Şen Bakkal, “aleyküm selam.”

“Delikanlı” İstanbul'a has bir hitap biçimi olmalı. “İstanbulca” ya özgü bir sevgi ifadesi.

Bu Şen Bakkal'ın akrabası bir Süleyman Kalfa vardır. Çocuğun babası Almanya'ya gitmeden önce İstanbul'da inşaatlarda çalışırken kalfalığını yapan adam. Hep takım elbiseli, kravatlı, yaka cebi mendilli, bürokrat görünümlü.

“Delikanlı”, Süleyman Kalfa'nın genç işçileri için kullandığı bir hitap bloku. Çocuğun babası da o zamanlar yirmi beş yaşlarında bir delikanlı. Almanya'ya gitmeden bir yıl önce olmalı.

Şen Bakkal'ın meraklı bakışlarına uzanıyor çocuk.

Tanışma kısa sürüyor. Kimsin, nerelisin? Ooo hemşeriyiz desene. Kimlerdensin? Vay sen bizim İhtiyarlıların Muhsin'in oğlusun demek. Yahu akrabayız biz. Peki, niye geldin, ne istiyorsun?

Çocuk, meramını söylüyor:

“Benim velim olur musun?”

“Oldum gitti, delikanlı.” diyor Şen Bakkal gülererek. “Hangi liseye kaydolacaksın?”

Sırlı bir kelime dökülüyor dudaklarından:

“Pertevniyale.”

Şen Bakkal, tezgâhın arkasından önüne geçiyor.

“Ooo, iyi iyi.” diyor. “Ne duruyoruz öyleyse? Hadi gidelim.”

Dükkânı kapatıp öne geçiyor. Gelen ilk Topkapı dolmuşuna biniyorlar.

Topkapı'dan ver elini Aksaray! Sonra da tut elimi Pertevniyal!

*

Kalbi yerinden fırlayacak gibiydi.

Kocaman taş binanın önüne gelince derin bir nefes aldı. Rüyasına bu kadar yaklaşmak ayaklarını yerden kesiyordu.

Yedi basamaklı taş merdivenden sahanlığa çıkıp içeri girdiler; bir mabede girer gibi.

Edirne'de Selimiye'yi, İstanbul'da Süleymaniye'yi, Sultanahmet'i, Erzurum'da Lalapaşa'yı görmüştü. Köln'de Dom Katedrali'ni gezmişti. Benzer bir duyguydu.

Koridoru geçip bir kapının önünde durdular. Kapının üzerinde “Müdür” yazılıydı.

Kapıyı zarifçe vurdu Şen Bakkal amca. İçeri girdiler.

“Buyurun,” dedi tok sesiyle bir adam. Müdürdü.

Buyurdular, masanın karşısındaki koltuklara oturdular. Masanın üzerinde Müdürün adını okudular: M. Azmi Güler.

“Evet,” dedi Müdür, “size nasıl yardımcı olabilirim?”

Şen Bakkal amca söze girdi:

“Müdür Bey,” dedi, “bizim delikanlı sizin okulda okumak istiyor. Kayıt için geldik.”

Müdür şöyle bir baktı.

“Ortaokulu nerede okudun?” dedi.

Doğu Karadeniz'in küçük bir iline bağlı küçük bir ilçenin adını söyledi çocuk. Müdür, yerini tam olarak kestiremedi besbelli.

“Ordan kalkıp buraya geldin, öyle mi?”

“Evet,” dedi çocuk. “Pertevniyal'de okumak için geldim.”

“Güzel! Peki. İstanbul'da nerde oturuyorsun?” diye sordu Müdür.

“Güngören'de,” dedi çocuk, “halamın evinde”.

“Güngören mi?” dedi Müdür. “Çok uzak be evladım?”

“Olsun” dedi çocuk. “Gelir giderim. Siz yeter ki beni alın. Bin kilometre geldim. On kilometre ne ki!”

“İmkânsız,” dedi Müdür, bu kelimenin nasıl bir mızrak olduğunu bilmeden. Uzattı. Mızrağa iki de hançer ekledi: “Nasıl gidip gelirsin evladım? İki vasıta değiştirmen lazım.”

Ayağa kalktı çocuk. Dimdik durdu. Bir öz güven anıtı dikti Müdür’ün karşısına.

“Gider gelirim ben.” dedi.

Müdür bir heykeli yontar gibiydi. Direncini kırmak istedi belki de:

“Diyelim ki gittin geldin ama yetmez. Millî Eğitim’in kesin talimatı var. Bu semtin çocuklarını alabiliyoruz ancak. İkametgâhın Aksaray olmalı.”

“Olur” dedi çocuk. “Muhtardan ikametgâh belgesi alırım.”

“Vermezler ki!” diye kestirip attı Müdür.

“Anlatırım.” diye üsteledi çocuk. “Söylerim. Ben Pertevniyal’de okumak istiyorum derim. Bunun için ta nerelerden kalkıp geldim derim. Bana yardım edin derim.”

“Boşuna, evladım,” dedi Müdür. “Seni okuluma kaydetmeyi çok isterdim ama bu mümkün değil.”

“Nolur hocam.” dedi çocuk, yalvarmalı. “Ben burda okumak için geldim. Beni alın! İyi öğrenci olacağım. Söz!”

*

Azmi Bey’in gözleri buğulanıyor ama gözlerini saklamayı başarıyor. Şen Bakkal’a dönüyor:

“Beyefendi” diyor, “Ben meslek hayatımda bu kadar kararlı bir çocuk görmedim. Keşke yapabileceğim bir şey olsa. Üzgünüm.”

Şen Bakkal, son soruyu soruyor:

“Hiç mümkünü yok mu Müdür Bey?”

Müdür başını iki yana sallıyor.

Şen Bakkal imkânsız kabulleniyor. Başıyla “gidelim” işareti yapıyor ama çocuğun imkânsız kabullenmeye hiç niyeti yok. O, imkânsızın da istenebileceğinden emin. Son bir hamle yapıyor:

“Hocam” diyor, “Benim için Pertevniyal’den başka okul yok.”

“Olur mu evladım?” diyor Müdür. “İstanbul’da birbirinden iyi yüzlerce okul var. Hatta Güngören’de, Haznedar’da.

Gözleri doluyor çocuğun. Sesinin titremesine engel olamıyor.

“Yok, hocam,” diyor, “ya Pertevniyal ya da hiç!”

“Yapma, çocuğum,” diyor Müdür. “Senin gibi ne istediğini bilen bir çocuk her yerde başarılı olur.”

“Pertevniyal olmazsa okumam, hocam.”

“Haydaaa! Evladım, madem Güngören’de oturuyorsun. Orada oku sen! Güngören’deki lise iyi okuldur. Müdür baş yardımcısı dostumdur. Seni ona göndereyim.”

“İstemem. Pertevniyal’den başka okulda okumam.”

“Okursun okursun. Hadi güle güle.”

“Görürsünüz.” diyecek oluyor. Yutkunuyor. Demiyor. Neyi görececek müdür? Niye görecek? Bir tehdit mi bu? İşe yarar mı? Hiç sanmıyor.

Bir şeyi fark ediyor yalnız: Sizin rüyanız kimsenin umurunda değildir, hiç kimsenin. Haksızlık etmeyelim. Şen Bakkal amca var. Şen Bakkal amca, evet, onun umurunda. Dükkânını kapatıp, elinizden tutup heyecanla sizi buraya getirmiş ya! Ondan belli umurunda olduğu. Peki, Pertevniyal’in Müdürü M. Azmi Bey’in umurunda mı? Besbelli ki hayır! Ya Millî Eğitim’in? Büsbütün hayır!

Kırık dökük, kalkıyor yerinden. Kapıya yöneliyor. Dönüp arkaya bakıyor. Müdür şaka ediyor olabilir mi? Az sonra ardından “Gel be delikanlı! Şaka yaptım. Seni sınadım. Bakalım gerçekten öğrencimiz olmaya layık mısınız? Ama aferin! İmtihani kazandın. Gel, kaydını yapalım. Hayırlı olsun.” diye seslenebilir mi?

Yok! Seslenmiyor.

Müdür, evrak denizine gömülüyor.

Müdür odasının kapısı aralanıyor. Çocuk, kapı aralığından bir an Hüseyin Rahmi’yi görüyor. Hüseyin Rahmi’nin hayaline imdat dilenir gibi bakıyor. N’olur şimdi içeri girse Hüseyin Rahmi. Girse de şu müdüre laf anlatsa. O sıcak üslubuyla şu adamı ikna etse.

Gelmiyor Hüseyin Rahmi. Yüzünde muzip bir gülümseme. Zihni yeni bir romanın kurgusuyla meşgul. Yoksa yeni bir hikâyenin diyaloglarıyla mı? Çıkaramıyor. Görünüp kayboluyor zaten. Kütüphaneden tarafa gitmiş olabileceğini düşünüyor.

Sonra dönüp müdür masasına bakıyor çocuk. Müdür masasında bir gulyabani oturuyor. Hüseyin Rahmi’yi yakalamak için kapıdan

hızla çıkıyor. Yok! Hüseyin Rahmi kırklara karışmış.

*

“*Pertevniyal Lisesi’yle Bir İzdivaç*” hiç mi mümkün değildir? İmkânsız istemek nasıl bir şeydir? Che Guavera kimdir? “Gerçekçi ol, imkânsız iste!” ne demektir? İmkânsız istemek kendine kötülük etmek midir?

Her şey bitmiştir. Koca taş bina başına yıkılmıştır. İçinde bir öfke kabarmıştır. Hayal kırıklığı denilen şey bu mudur? Heves bitimi, şevk yitimi neye denir? Eskilerin “inkıraz” dedikleri ruh hâli buna mı benzer? Güzel bir rüyadan uyanıp kendini mermer bir yatakta buluvermek böyle bir şey midir?

İçinde bir şeyler buza kesmiştir. İçi bütün bütün boşalmıştır. İstanbul’un göğü birdenbire kararmış; şehir, suratını ekşitmiştir. Gözlerinin önünde uçuşan siyah lekelere ne demeli?

Şen Bakkal kolundan tutmasa okulun girişindeki sahanlığa yığılıp kalacaktır.

Sonraki bütün sözler teselli amaçlıdır ama kâr etmez. Şen Bakkal amca ne söylese çocuğun kulağına girmez. Girse de diğer kulağından çıkar gider. Girdiği gibi. Çabucak.

İçten içe İstanbul’a kızmaktadır. İtilmiştir, kakılmıştır, kovulmuştur, reddedilmiştir. Neden? Taşralı diye mi? İpsize, sapsıza, herkese kucak açmıştır da, bir kişiye mi kapılarını kapamıştır İstanbul? Kovalanan hep böyle kaçır mı?

Seni gidi ruhuna sırtını dönmüş Tanzimat artığı! Seni gidi mace-raperest İttihat ve Terakki kalıntısı! Seni gidi lümpen serseri!

Yerden göğre kapris, denizden karaya kompleks...

Mağrur padişah! Evladın olsaydım da, lazım değil, üvey evladın olsaydım. Üsküdar’a gider iken bir yağmur yağsaydı da o yağmurda sırlıklam ıslansaydım. Sonra da Üsküdar’da durup her sabah fet-hini seyretseydim.

Yenikapı’da Galip Dede’nin dizi dibinde ruhumu eğitseydim. Sokaklarında Yahya Kemal’in gölgesi gibi gezseydim. Heybeliada’nda Hüseyin Rahmi’yi ve Bekir Sıtkı’yı ziyaret etseydim. Çamlıca’nda rüyasını gördüğüm, senaryosunu yazdığım “Mehlika Sultan” filmi-ni çekseydim.

Kıymetini bilmeyenlere inatla ve ısrarla açtın kollarını. Onlar da canına okudular senin. Keşke sevenle sevmeyeni birbirinden ayra-bilseydin.

Sana “facire-i dehr” diyene bile Âşiyân’ını sundun. Ben daha ne diyeyim sana?

“Sevgili”ymiş, “Dersaadet”miş, “şehirler padişahı”ymiş, “baş-kentler başkenti”ymiş!

Hadi canım sen de!

*

Pertevniyal bozgununun ertesi günü Güngören’deki lisede hala-sıyla kayıt kuyruğuna girerler. Ama çocuk, okuldan, okumaktan, İstanbul’dan soğumuştur. Kırılmış, darılmış, gücenmiş, küsmüştür. Alıp başını gitmek ister. Nereye? Gidebileceği bir adres yoktur.

Memlekete dönemez. Çünkü oraya artık sığamayacağını düşün-mektedir. Bedeni değil, hayalleri sığmayacaktır memlekete. Bu oku-la kayıt, kerhen “evet” denilmiş bir nikâh akdidir. Mantık evliliği bile değildir.

İki buçuk ay dayanabilir. Zaten iğretidir, emanettir, misafirdir. Her an kaçıp gidebilecek gibidir. Devamsızlığının yirmi günü geç-tiği, babasının izne gelişiyle açığa çıkar. Son bir haftadır hastadır zaten.

Babası tutar elinden, Fırıncı ağabeyin yardımıyla Dr. Tahir Bar-çın’a götürür onu. Tahir Barçın efsane bir doktordur. Emirdağ’da Said Nursi’nin doktorluğunu yapmış ve “bahtiyar doktor” iltifatına mazhar olmuştur. İğne, ilaç, istirahat derken bir hafta öncesinden on beş gün rapor verir. Rapor okul idaresine teslim edilir; devam-sızlık problemi çözülür. Ama çocuğun içindeki düğümler kördü-güme kesmiştir. Kopmuştur bir kere. Ve dediğini de yapmıştır: “Ya Pertevniyal ya da hiç!”

Pertevniyal’in müdürüne içten içe kin duymaktadır. Müdür onun blöf yaptığını sanmıştır belki. Ama bunun bir blöf olmadığını gö-recektir o. Yalnızca o mu? Herkes görecektir. Millî Eğitim Müdürü de, Millî Eğitim Bakanı da, hatta Hüseyin Rahmi de. Bir rüyayı sön-dürmenin nasıl bir şey olduğunu anlayacaklardır. Kaybeden kimdir gerçekten?

Birinci dönem biter. Devamsız bir öğrencidir. İkinci dönem ortalarında tasdiknamesi alınır, memlekete götürülür. Ecevit iktidarının tanıdığı bir hakla devam durumuna bakılmaksızın liseye kaydı yapılır. Birkaç gün devam eder okul macerası. Biter. Yine kaçar. Bu kez İstanbul'a.

Cebinde 50 lira ve 20 mark vardır. Bir otobüse atlar, Trabzon'a iner. 20 markla Karadeniz Seyahat'ten bir bilet alır, İstanbul yoluna düşer.

Babası da izindedir o günlerde. Babası, annesi, babaannesi, Mustafa amcası ölür ölür dirilirler. Nerede olduğunu, nereye kaybolduğunu kimse bilmemektedir. Oysa o İstanbul'da halasının yanındadır. Bir cevaplı telgraf gelir. "Oraya gelip gelmediği" sorulmaktadır.

Telgrafı, halasının dilinden "Gelmedi. Ben de merak ediyorum. Acele bildirin." diye cevaplayıp iade eder.

Bir sabah uyanır. Salondan babasının sesi gelmektedir. Usulca kapıdan süzülür ve kendini İstanbul'a atar. Topkapı'dan Beşiktaş'a kadar yürür. Yürüyerek geri dönerken Gülhane'yi gezer. Babalı'de namıdiğer Çağaloğlu'nda bütün kitapçıları dolaşır.

O gün babasının Stuttgart'a uçacağını bilmektedir. Gecenin bir vaktinde eve döner. Babası gitmiştir nasılsa.

Hayır! Babası uçuşunu ertesi güne ertelemiştir.

Kızmaz, bağırmaz. Sesinin tonunu yükseltmez. Bir saat konuşur. O konuştuğuca ufalır, bir külçe hâlini alır çocuk. Bir pelteye, bir pıhtıya dönüşür. Ailesini üzdüğü için kendine kızar.

Ertesi gün, babası Almanya'ya uçar, kendisi Ulusoy'a biner.

Olmayacaktır. Yürümeyecektir. Çare, Almanya'ya ailenin yanına dönmektir. Döner. Bir yıl daha geçer.

İçinde Pertevniyal sevdası hâlâ küllenmemiştir. Ama Aksaray'da oturmadıkça Pertevniyal'e alınmayacağını da kabullenmiştir.

Döner Türkiye'ye. Bir İç Anadolu kentinde liseyi bitirir.

Pertevniyal, içinde bir ukde olarak kalır.

*Rüyası olanlar yitikse eğer
kim anlar rüya hâlimden?
Hiçbir hayalin gerçekleşmese de
ertele sadece,
vazgeçme hiçbir hayalinden.*

İnsan ya bir rüyadan yana savrulur ya da rüyasız kalınca.

Rüyadan yana savrulmak güzeldir.

Rüyasız savrulanlar tutunamayanlardır.

Allah rüyasızlıktan ve rüyasızlardan korusun bizi.

Bir savrulmaydı onunki.

İstanbul'da başlayıp bir İç Anadolu şehrinde biten.

Üçüncü okuldan savrulması uzaklaştırmaydı. Adı “faşist”e çıkmıştı.

Kavgaları, boykotları, boykot kırmalarıyla fırtınalı bir dönemdi o. Yazılsa bir kuşağın romanı olurdu. Göğe sıkılmış sol yumrukların gölgesinde Nâzım'dan “Akın var / güneşe akın! / Güneşi zaptedeceğiz / güneşin zaptı yakın!” haykırılarına Necip Fazıl'ın “Dünya boşalıyor, habersiz miyiz / Güneşe göç var da kalan biz miyiz?” mısralarını rakip çıkararak.

Üst sınıflardan bir grup “Dev-Sol”cunun “Kalk lan faşist!” diye sırasından kaldırıp üçüncü kat penceresinden karga tulumba aşağı atmaya kalktığı günü hiç kimse unutmuyacaktı.

Dev-Sol'un okul liderlerinden Fadime'nin “Durun!” sesi duyulmasa çoktan okul bahçesine düşmüş olacaktı.

“Kıza bir teşekkür etsen...” diyenlere kızacak, “Ben bir komünistte teşekkür etmem.” diyecekti. Birkaç gün sonra da içi elvermeyecek ve bir teşekkür notu yazacaktı.

(Güzel kızdı Allah için. Komşuydu. Kardeşini gönderip defterini istemişti kaç kez. Defterinde ders notundan çok şiir vardı ve o güzel kız o şiirleri galiba okumuştur. Ona âşık olabilirdi pekâlâ. Onunla ortak bir geleceğin hayalini bile kurabilirdi. Ama ah şu kamplar, karşı cepheleler, çatışmalar, kavgalar... Bizimkiler “bacı”, ötekiler “öcü”. Peki,

biz kime âşık olacak, kiminle evleneceğiz, reis?)

Bir başka gün belki de Halkın Kurtuluşu'ndan bir grup gelecek ve aynı üslupla “Kalk lan faşist! Çık dışarı!” diye bağıracaktı.

O da çok sakin, “Ben faşist değilim, bu bir. Siz bana emir veremezsiniz, bu iki. Dışarı çıkmam, çünkü matematik yazılım var, bu da üç.” diye cevap verecekti.

Kan beynine sıçrayacaktı heriflerin. “Çık lan dışarı!” diye bir kez daha bağırıp kara tahtanın önüne doğru itekleyecek, sonra da hep birlikte üzerine çullanacaklardı. Tam o sırada çocukluk arkadaşı Temel dayanamayacak, yetişip rastgele birkaç yumruk sallayacaktı. Bu kez grup ona dönece; o da aradan sıyrılıp koridora, oradan merdivenlere canını atacak, gözü dönmüş kalabalığın elinden kurtulacaktı.

Sınıfın orta yerinde bir enkaz kalacaktı. Aşşeler, Cennetler, Nursenler nasıl da çğlık çğliğa ağlayacaklardı. (Fadime nerededir o gün? Neden imdada koşmamış, bir kez daha “Durun!” diye bağır-mamıştır? İyimser tahminle Fadime o gün okula gelmemiştir, kötümser tahminle olay Fadime'yi aşmıştır.)

Güç bela ayağa kalkacak, sendeleye sendeleye okulun dışına çıkacak, kâh yürüyerek kâh sürünerek 1 Numaralı Sağlık Ocağı'na varacak, on gün rapor alacaktı. Olay, Emniyet'e intikal edecek; savcılık, mahkeme derken, eşkâl belirlenemediği için mahkeme takipsizlik kararı verecekti.

Bu üçüncü okuldu. Ve bu okuldan huzursuzluk çıkarıyor diye tasdiknamesi eline tutuşturulup sürgün edilecekti. Sınıf arkadaşları Temel ve Muhammet'le birlikte. Üç arkadaş üç farklı şehre dağılacaktı.

Bir lise diploması için altı farklı okul. Bunun okul değiştirme rekoru olup olmadığını hep düşünecekti.

*

İki yıllık Eğitim Enstitüsünde bir yıl misafirlikten sonra Edebiyat Fakültesine girdi. Üç tıp tercihi vardı. Çok mu istiyordu “tıbbiye”yi? Hayır! Ama babası, annesi, babaannesi çok istiyordu.

Ardından yangından mal kaçırırçasına iki İletişim yazmıştı. Ve

altıncı tercih Edebiyat'tı. Edebiyat'ı çok istediğinden değil, sırf rahat okuyacağına inandığı için tercih etmişti.

Okumaları ve yazmalarıyla bir edebiyatçıydı zaten. Amacı şiirin, hikâyenin, romanın ve tiyatronun bilgilerini edinmekti. Kuram ve yöntem öğrenmekti.

Fakültede “İyi ki geldim.” dedirten muhteşem hocalar tanıdı: Okay, Aktaş, Sakaoğlu, Ayan, İpekten, Gemalmaz, Seyidoğlu, İsen... Onları tanımanın bir talih olduğunu düşündü.

Hüseyin Rahmi'yle orada da karşılaştı. *Hüseyin Rahmi'nin İstanbul'u* bitirme tezinin adıydı.

Çarşısı, mahallesi, sokağıyla Meşrutiyet öncesi ve sonrasının İstanbul'unu Hüseyin Rahmi'yle el ele gezdi. Yoksulu, zengini, imamı, tulumbacısı, kalem efendisi, emeklisi, satıcısı, dadısı, kalfası, açıcısı, hizmetçisi, uşağı, soytarısı, züppesi, namuslu, namussuzu... Hepsiyle yakından tanıştı.

Hayalini kurmadığı bir meslekti öğretmenlik. Büyük lokma yememişti ama büyük laf etmişti. “Öğretmen olmam!” demişti.

Kader nasıl da insana haddini bildiriyordu. Yol haritaları çiziyor, zorunlu istikametler belirliyor, insanı hizaya getiriyordu. İyi ki getiriyordu, yoksa insana kalsa yolunu, yönünü bulamaz, kaybolur giderdi.

Nuri'ye ve Yakup'a sık sık “Düşünmüyorum ama” diyordu, “eğer öğretmen olursam üç yerden birine atanırım: Şırnak, Şemdinli, Beytüşşebap...”

Ş aliterasyonu hoşuna gidiyordu.

Öğretmen oldu. Şırnak'a değil ama ona yakın küçük bir ilçeye atandı. Önce yerini yadırgadı. “Benim burada ne işim var?” diye sayıkladı birkaç gün. Dört hafta, sekiz ay, on altı mevsim derken alıştı öğretmenliğe. Sevdı de.

Biraz Şahin oldu, çokça Mansur.

Bir gün Banarlı'nın kitabındaki *Şık* metnini işleyince kalbi karıncalandı.

Eski dost Hüseyin Rahmi sıcak sözcükleriyle, kıvrak cümleleriyle yine karşısındaydı. Hiç ayrılmamışlardı ki zaten.

Hüseyin Rahmi deyince İstanbul.

İstanbul deyince Pertevniyal.

Bedri Rahmi'yi hatırlamanın vakti miydi?

İstanbul deyince şairin aklına Gülcemal gelirdi.

Gelsin, ne gam!

Ama hayır! İstanbul deyince akla Pertevniyal gelirdi.

“İstanbul’un orta yeri sinema” değildi çünkü, Pertevniyal’di.

Atama dönemiydi. İçindeki kor yeniden alevlendi. İstanbul’a atanmak; öğrencisi olamadığı Pertevniyal’de öğretmen olmak. Necatigil’in Zonguldak Çelikel’den Pertevniyal’e kanatlanışı gibi.

Bir rüya dirilmişti. Rüya, bir atama istek formu kadar yakındı.

Ev, okul, deniz, Boğaz, hesap, kitap... Hepsini tamamdı.

Formu doldurmak ve İstanbul’a düşmek... Gerisi kolaydı.

Kaderin de bir hesabı vardı aşikâr.

Tam o günlerde fakülteden arkadaşı Yakup arayivermişti. Kadro ilanı vardı. Şerif Hoca dekan olmuştu; çağırıyordu. Can dostu Ramazan bir ara Hoca’ya “Kardeşim küçücük bir kasabada çile dolduruyor, buna gönlüm razı değil.” gibi bir şeyler söylemiş. Hoca da “Çağırın, gelsin!” demiş Yakup’a. Yakup elçiydi. Elçiye zeval olmazdı.

Gelir miydi?

Gelmezdi, hayır! Teşekkür eder, atama istek formunu doldurmak için İlçe Millî Eğitime koşardı. Gönlü İstanbul’un dışına kapalıydı. İlk göz ağrısı Pertevniyal bekliyordu onu.

Öğretmenliğe alıştığını söyledi.

Israrcıydılar, peşini bırakmadılar.

Derken babası, annesi, amcası, halası, teyzesi, eniştesi... Bütün akrabaları üzerine yığıldı.

Telefon ve telgraf yağmurları yağdı.

“Ya İstanbul?” dedi içinden. “Ya Pertevniyal?” diye kıvrandı.

Söyleyemedi.

Söylese...

Bir rüyayı on beş yıl ruhunda taşımamanın nasıl bir şey olduğunu söylese gerçeğin kahramanları ne derdi?

Sunulanla umulan arasında öyle derin bir uçurum vardı ki! Sunulanı yüceltenler için, umulan ham hayaldi, boş bir çocukluk hevesiydi. Adı üstünde, “rüya” işte.

Sebeplerin hepsi onu rüyasından uzak tutmak için elbirliği etmişti. Kendi dışında bir el, onu istemediği bir hedefe doğru sürük-lüyordu.

Oysa o ilerde İstanbul’a atanmak ve Pertevniyal’de görev yapmak için öğretmenliği istemişti.

... istemişti. Yanlış cümle!

Oysa o ilerde İstanbul’a atanmak ve Pertevniyal’de görev yapmak için öğretmenliğe razı olmuştu.

Doğrusu buydu.

Şimdi bu beklenmedik kapı nereden açılmıştı?

Direnemedi.

Üniversiteye taşındı. Yüksek lisans, doktora derken enikonu akademisyen olup çıktı.

Makam hırsını ve rekabet duygusunu hiç tanımadı. Pertevniyal öğrencileri ve öğretmenleri dışında hiç kimseyi kıskanmadı. Çalışkan biri de olmadı asla. Hayatına ait birçok şeyi erteledi. Çocukluğundan miras münzevi bir yanı kaldı.

Kemal Tahir’in Devlet Ana’daki deyişiyle “sınavlanma”yı (doğru türetilmiş bir fiilse “sınavlama”yı da) ömür boyu sevmedi.

Bilimsel toplantılarda sıkı bildiriler sundu. Sağlam makalelere, özgün kitaplara imza koydu.

Yüksek lisans ve doktora tez savunmalarının ince eleyen sık dokuyan jüri üyesi, bilimsel dergilerin kılı kırk yaran hakemi oldu.

“İyi hoca” oluğunu söylediler. Anketlerde adı hep üst sıralarda çıktı.

Şölenlerde şiirler okudu ama öğrencilerinin bütün ısrarlarına rağmen derslerde şiir okumaya yanaşmadı. Kristal şeker öğrencilerin dersi kaynatmak için bazen şiir istediklerini gördü. Dersten çalmak gibi geldi ona. Tıpkı öğretmenlikte ve şairlikte selefi Faruk Nafiz gibi.

Öğrencileri tuzak kursalar da ona şiir okutmayı başaramazlar-

mış. Sermet Sami Uysal'ın anlattığına göre, bir gün hocanın çok sevdiği öğrencisi Doğan Ergeneli, bir şiirin baş tarafını okumuş,
“Son mısralarını bulamadım, hocam” demiş.

İstifini bozmamış Hoca.

“O şiir,” demiş, “şairin *Bir Ömür Böyle Geçti* kitabında var, ona başvurun.”

*

Hüseyin Rahmi gibi olamasa da bir yazar oldu. Ulusal, uluslararası ödüllere layık görüldü. Oyunlar, hikâyeler yazdı. (İstese bunun gibi elli tane hikâye yazabilirdi.)

*

Uzun yıllar geçti ama o yerini hep yadırgadı. “Yerim burası değil.” diye sayıklayıp durdu. Kimse duymadı. Duysa kınardı belki.

Rüyasız kalmak korkunçtu.

Bir gün Ahmet Hikmet'in Turhan'ıyla aynı kaderi paylaşmaktan hep korktu.

Bu rüya belki de hep...

Bu rüya belki de hiç...

*

Hazreti Musa'nın duasıyla yaklaştı sınıf kapılarına. Eşikleri o dua ile aştı, kapılardan o dua ile içeri süzüldü.

Rabbiş rahlî sadrî diye başladı.

Ve yessirli emrî diye sürdürdü.

Vehlül ukdeten min lisânî diye ekledi.

Yefkahû kavli diye bitirdi.

Dua ile girdi, şükürle çıktı.

Dilinin sürçtüğü zamanlar oldu ama kördüğüm olmadı hiç. Bunu da diğerleri gibi lütuf bildi.

*

“El'an bir ihtimal kaldı” diyordu ya Galip Dede o ünlü tardiyesinde. Evet, bir ihtimal daha vardı. O da Pertevniyalli olmaktı.

Vazgeçmek yoktu. İnat da bir murattı.

Gerekirse emekli olur, açıktan atama ister, Pertevniyal'de hiç değilse bir yıl, o da olmazsa bir dönem öğretmenlik yapardı. Yoksa

gözü açık gidecekti, bundan emindi.

Rüya...

Sadece bir gün için...

Bir gün...

Neden olmasın?

Bir hayal kırıklığı daha mı? Kazara Pertevniyal kapanıverse mesela... Hayır! Bunu kaldıramazdı işte!

Dil ve Edebiyat, Sayı: 100, Nisan 2017

Dolunay Suları

*Sadık dosta sevgi ve saygı.
Kelebek'ine nazire niyetine.*

1
*Her insanı kendine bölselerdi
farklı dünyalar kurulurdu.
Sahi,
şikâyetleri körükleyen kim?
Yalnızlıkları,
yabancılıkları
büyüten ne?*

Elleri titriyor Meral Hanım'ın. Sol elindeki ıslak mendili özenle katlayıp çöp kutusuna atarken iyice fark ediyor bunu. Ellerini fazla buluyor bir an; gereksiz buluyor. Sanki onlar Meral Hanım'ın elleri değil, bir başkasının, hatta bir yabancıнын elleri. İnip kalkışları, öteye beriye uzanışları; yüzüne, saçına, ensesine savruluşları; birbirine kenetlenişleri hep Meral Hanım'ın dışında, Meral Hanım'a rağmen.

Ve bu eller sürekli büyüyor şimdi. Meral Hanım'ın taşıyamayacağı kadar büyüyor, ağırlaşıyor.

Yeniden bir ıslak mendil çıkarıyor Meral Hanım. Geniş alnına götürüyor, çekip ellerini ovuşturuyor. Avuç içlerine bastırıyor.

Oturuyor.

Başını kaldırıp vişneçürüğü dudaklarını büzüyor.

-Bir şeyler yapın Doktor Hanım, diyor tekrar. Aynı cümleyi kaçınıncı kez söylediğinden habersiz.

Doktordan küçük ve basit bir karşılık bekliyor.

“Endişelenmeyin!” desin istiyor. “Çaresine bakarız.” desin ama demiyor.

Doktorun kayıtsızlığı dokunuyor Meral Hanım'a. “Lütfen!” ilaveli cümleler bile doktoru çözemiyor.

Meral Hanım'ın telaşı yersiz oysa, anlamsız. Belki de böyle düşünüyor Doktor Hanım. Başını çevirip yarım ağız,

-Nasıl başladı, diye soruyor.

Meral Hamın kalkıp dolaşmak istiyor. Yekiniyor ama vazgeçiyor.

-Zaten içli bir çocuktuktu, Doktor Hanım. İçine doğru inadına derin, kapalı. İtiraf edeyim korkuturdu beni. Yani bazen... Ne bileyim, işin bu noktaya varacağını düşünmemiştim hiç.

Sorardı durup dururken, “Anne, melekler ağlar mı?” diye. Ne diyeceğimi şaşırırdım yani.

Sonra bir gün bahçede... Dikkatimi çekti. Çiçekler arasında... Kendi kendine bir şeyler konuşuyordu. İnanmayacaksınız ama bayağı konuşuyordu. Yaklaşım “N’apıyorsun burada?” dedim. Döndü bana, “Hiiiç,” dedi, “okuyorum.”

“Dinleyebilir miyim?” dedim.

“Hayır, anne,” dedi, “okuyamam artık, aramıza sen girdin.”

Geçen gün yine “anne” dedi durup dururken, “Biz Yusuf’la kardeşiz, değil mi?”

Aklım karıştı Doktor Hanım. İnanın. Zor toparladım kendimi. Sonra da “Ne Yusuf’u, ne kardeşi?” dedim, “Neler söylüyorsun böyle çocuğum?”

“Hiiiç” dedi, “düşündüm de...”

“Ne düşündün çocuğum?”

Cevap yok.

Meral Hanım kalkıyor, düzensiz bir iki adım atıyor, ıslak mendili katlayıp çöp kutusuna atıyor. Doktora dönüyor.

-Bir soru işareti bu çocuk, Doktor Hanım. Hele durup durup “Ah-sen-i takvim ne demek?” diye sorması yok mu? Fena oluyorum Doktor Hanım. Gerçekten. Yani, nerden duyar böyle lafları, bilmem ki.

Oturuyor Meral Hanım. Parmaklarını birbirine kenetliyor.

-Sonra, önceki gün salondaki boy aynasını kırdı. Kaza filan değil. Vallahi değil. Kasıtlı, bilerek, isteyerek. Oyuncaklarını da isteyerek kırdı hep. Sebebi yok. Yok. Yani belki de biz bilmiyoruz. Söylemiyor ki!

Ama her zaman kırıcı değil böyle. Değişiyor sürekli. Bazen öylesi-

ne ezik, “anne” derken. Öylesine ağlamaklı, kırık. Üzülüyorum. Bazen de öyle kapalı ki dış dünyaya. İçten pazarlıklı gibi. Yabancı sanki, yabancı gibi. Bazen de son derece saldırgan. Dedim ya, kırıyor, döküyor. Dikbaşı, asi, hırçın... Ne bileyim, hınçlı gibi.

Ben ilgilenmiyorum pek. Kendi hâline bırakalım diyorum. Ama çok kızıyor babası. Kaç defa elinden kurtardım.

Bir ıslak mendil daha çıkarıyor Meral Hanım. Ellerin titremesine de fazla aldırıyor.

-Fark ettiniz mi bilmiyorum. Eldiven kullanıyor bir de. Siz “Şoş geldin” deyip elinizi uzattığınızda çıkarmadı eldiveni. Hoş görün lütfen! Saygısız tavrına aldırmayın.

Ben, dedim ya, üstüne gitmek istemiyorum. Kendi hâline kalırsa düzelir belki diyorum. Aşırı ilgi sıkıyor onu. Bunalıp kaçıyor o zaman. Tepki gösteriyor.

Ama şaşılacak şey: Anneanesiyle ters düşmüyor nedense.

Özellikle durgun olduğu zamanlar, akıl dışı sorular soruyor ona da. O da üşenmeden, doğru yanlış, bilmem, cevaplar veriyor. Masallar anlatıyor. Mutlu olduğunu seziyorum o zaman. Seviniyorum ben de. Ama çok sürmüyor bu.

Islak mendili kısa aralıklarla iki kez alnına götürüyor Meral Hanım. Birden hatırlamış gibi,

-Ha bir de, diyor, çok garip bir tiki var oğlumuzun. Alışkanlık değil. Alışkanlığın ötesinde bir şey. Saplantı belki. Takıntı. Obsesyon. Onu siz söyleyeceksiniz. OKB mi diyorsunuz adına? Obsesif Kompulsif Bozukluk. Öyle bir şey...

Ne yapıyor biliyor musunuz? Elini yüzünü yıkıyor, sürekli. Gülmeyin öyle. Rica ederim, gülmeyin. Normal el yüz yıkama değil bu. Günde en az on beş defa. Sabunla, uzun uzun. Babası her seferinde “Feritleşme yine!” diyor. Babasına göre Matmazel Noraliya’yı okuduktan sonra böyle olmuş. “Feritleşmiş” oğlumuz. Ferit’in saplantılı ruh hâli oğlumuzun geçmiş. Bana kalırsa Lady Makbeth’i seyrettikten sonra oldu. O da vicdanındaki lekeyi çıkarabilmek için uzun uzun ellerini yıkar ya!

Duvardaki deniz manzarasına dalıyor bir süre.

-Geçen gün, “Ay yuvarlak olunca...” dedi.

“Dolunay diyeceksin.” dedim.

“Evet, anne, dolunay olunca...”

Kim bilir yine ne olmadık şeyler söyleyecek dedim içimden. Güle-
rek kestim sözünü:

“Kurt adam çıkar, çocuğum.”

Yüzünü buruşturdu. Küssüp gitti. Uğraş ki barışasın artık.

“Benimle alay ettin, anne,” diyor.

Böylesine de onurlu.

Şaşırp kaldım Doktor Hanım.

Islak mendili çöp kutusuna atıyor Meral Hanım.

-Asıl korkunç olan, Doktor Hanım, oğlumuz garip şeyler gördü-
ğünü söylüyor. Akla hayale sığmaz, ne bileyim, inanılmaz şeyler işte.
Yalan üretiyor her gün.

Dün akşam...

Asıl onu anlatmalıyım size.

Akşam, geç saatlerdi. Garip bir şey oldu, çok garip. Koşarak salona
girdi. Kesik kesik,

“Anne! Baba!” diye bağırdı heyecanla.

Bir yandan da pencereyi gösteriyordu.

“N’oldu yine?” dedim.

“Dolunay,” dedi, “dolunayı gördüm.”

“Lâ havle” çekti babası.

“Eee ne varmış bunda?” dedi.

“Ama baba,” dedi, “dolunay... Dolunay ikiye bölünmüş.”

“Yok canım, daha neler!” diye güldü babası, ummadığım bir yu-
muşaklıkla, “O gördüğün doğum günü pastan olmasın sakın. Şöyle
kreması bol cinsten.”

“Hayır, baba, dolunaydı. Gördüm. İnan ki!” deyince de “Yalan söy-
leme!” diye bağırdı babası.

Bu sefer diklendi enikonu.

“Yalan değil, baba,” dedi. “Gördüm diyorum size. İnansanız ölür
müsünüz? Gördüm işte. Dolunay...”

Ve babasının öfkesi.

Kalkıyor Meral Hanım. Pencere tarafına yürüyor.

-N'apmalı bilmiyorum Doktor Hanım. Ben çevrenin tavrını düşünüyorum asıl; çevrenin tepkisini, dedikoduları. Biraz da bu yüzden tedirginim ya!

Çantasından ıslak mendil çıkarıyor yeniden.

Ve elleri hâlâ titriyor.

2

Senden

içine çekilmeni isteyecekler.

Yüreğine sığınacak

içinde meddinle

dışında cezrinle yaşayacaksın.

Yalnızlığımı hasretimiz

uzaklığımı gurbetimiz biliriz.

Söz sana!

-Çocuk açmış pencereyi, kuş uçmamış. Meğer bu kuş Zümrüdüanka imiş. Kafdağı'ndan haber getirmiş. Çocuk, "Bu nedir, hele bu ne iş?" demeye kalmadan, kuş dile gelip,

-Vay başına, demiş.

*

Tam şuradan gördüm onu. Pencere açıldı. Süt rengi bir ay vardı; Dolunay. Dalıp gitmişim. Sonra birden, nasıl oldu, anlamadım. Ay, dolunay ikiye bölünüverdi. Korktum önce. Sonra içimde bir yanma, kaynama... Nasıl desem, bir köpürme... Öyle, donup kalmışım. Kendime gelince koştum salona.

*

...Çocuk bir korkmuş bir korkmuş ki! Dili tutulmuş bir an. Sonra koşa koşa annesine gelmiş. "Kuş bana böyle böyle dedi." demiş. Annesi durmuş, düşünmüş biraz. "Git" demiş, "ona de ki: 'Vay senin başına!' de! 'Vay senin başına ki, kaldın dallarda.'"

*

Sevincimi bölüşürler sandım. İçimdeki o köpürmeyi, o kaynamayı.

Alay ettiler oysa. Güldüler. Sonra da babam, "Yalan söyleme!" diye azarladı beni. Kızdı bir sürü.

Niye yalan söyleyeyim ki? Onlar yeterince söylüyorlar zaten. Telefona çağırıyorlar. Annem bir yandan "Ben yokum!" diyor, babam öbür yandan. Bir keresinde dilim dolaştı, "Annem yokmuş" dedim, azar yedim onca.

Ben de gidip elimi yüzümü yıkadım. Ağzımı çalkaladım. İçi me sinmedi. Tepeden tırnağa yıkandım sonra da. Boydan abdest aldım.

*

-Çocuk gitmiş bakmış ki, kuş hâlâ pencerenin önünde.

-Vay senin başına ki, demiş, kaldın dallarda.

Kuş gülmüş bu söze. Kuş güler mi deme. Basbayağı gülmüş işte. Mevlâ'm dilesin, taşı konuşTURUR. Hikmetinden sual olunur mu? Kuşu da konuşTURMUŞ, güldürmüş işte Cenab-ı Rabbülâlemin.

Kuşun gülmesi geçince demiş ki:

-Vay asıl senin başına, demiş. Niye dersen, kırk gün bir türbeyi bekleyeceksin, bir ölüyü. Kırk gün sonra, Allahuallem, o ölü dirilecek, demiş.

*

Dolunayı gördüğümü söylediğimde önce kaşlarını çattı annem. Sonra bir güldü, bir güldü, kahkahalarla. Babamın azarı daha hafifti; daha az incitti. Annem de kovsaydı beni, dövseydi ama gülmeseydi.

İçim acıdı birden. Kaçtım. Gidip elimi yüzümü yıkadım. Kızdım mı, kırıldım mı, utandım mı böyle yapıyorum ben.

Kaç kere söyledim, Yusuf'la kardeşiz biz. Annem bilmiyor. Nasıl bilmez? Kaderimiz öyle yakın ki birbirine. Vardığımız nokta farklı biraz. Onun kuyusu onu güzelleştirdi. Benim kuyum beni çirkinleştiriyor. Ben çirkinleştikçe onun güzelliği genişliyor. Olsun. Sevinirim.

Ya İbrahim? İbrahim dua etsin. Mağarası benimkinden güzel. Dilediğince bakıyor yıldızlara o. Dilediğince düşünüyor. Daha ne istiyor?

Şimdi ben... Böyle... Savunulması zor sevgilerle... Çatık kaşlar arasından, acıyan bakışlar arasından geçiyorum. Kahkahalara sıvanıyorum.

Silkin! Tamam. Silkinıyorum. Birden... Kan oturuyor yüreğime. Pıhtılaşıyorum.

Çöller... Kıyısız ve sayısız çöller ortasında diri kalmayı dileyerek... Ama öyle zor ki!

Elimi yüzümü yıkamak istiyorum. Bu defa sadece kırgınlıktan. Ama... Ama her yer kupkuru. Topuğumu yere vurup... İsmail gibi...

Ama kan... Kan fıskırıyor... Sonra... Koşup duruyorum Safa ile Merve arasında. Koşup duruyorum. Derken İsmail büyüyor, ben büyüyorum. Kurban oluyoruz ikimiz. İsmail ve ben. İsmail orada, ben burada. İsmail o gün, ben bugün.

Babam, para verecekti geçen gün. Elimde eldiven yoktu, almadım.

Sonra dün, annemle bir yere gittik. Önce istemedim gitmek. Annemle bir yere gitmekten utanırım ben. O da annem olmaktan utanır ya zaten. Ödeşiyoruz.

Gittik. Eldivenimi çıkarmadım. Bir yığın soru sordu kadın. Çoğu cevapsız kaldı tabii. Baktım bitmiyor.

“Bu sınavdan sıkıldım.” dedim.

Anneme döndüm.

“Bilsem gelmezdim. Sen konuşudur, ben çıkıyorum.”

“Ama çocuğum,” diye sızlandı annem. “Bekle bir dakika! Bak, dinle! Anlatabi...”

Çıktım.

Etimi yemişlerdir mutlaka. Hafifledim çünkü. Ama bağışlamaya-
cağım.

Etimle sorgulanacaklar, yargılanacaklar. Merhametime yenilmezsem ağlamayacağım da. Her şeyin bir şeylere müstahak olduğunu düşüneceğim. Hep öyle değil mi zaten? Böylesi bir hayata müstahak olmakla başlıyor hikâyemiz. Sonra her şeye, her şeye müstahak oluyoruz. Dağılıyoruz. Sonra kendimizi aramaya başlıyoruz.

İyi kötü, güzel çirkin, sevgi nefret... Kırık dökük... Her şey yarım aslında... Dünya diğer yarısını aramaya çıkmış yarım elma. Yanlış! Sağlam yarısını aramaya çıkmış yarım çürük elma.

Ya insan? Eksik, yarım, çeyrek...

Bütün mesele... Bütün mesele, olduğu gibi kalmak, yani bütün olmak.

Ben bütün olmak isterdim. Dolunayın kendisi olmak isterdim.

N’olur masalımıza dönelim, nine. Masalımıza gidelim.

“Bitti” diyor ninem. “Bütün masallar bitti. Şiir söyle sen. Şiirle ara aradığını.”

“Şiire ne gerek var nine,” diyorum, “dolunayı bulmuşken.”

Ninem sevincine ortak arıyor.

Dönüp içime bakıyorum. Kendimi, yüreğimi yorumlanmış buluyorum.

Şimdi iki parça dolunayın ardına düşüp uzaklara gideceğim. Oralarda belki ikiye bölünmüş nice dolunaylar bulacağım. Sonra yeryüzüne dönüp, körebe oynayan, saklambaç oynayan çocuklar arasında ruhuma mukabil ruhlar arayacağım.

Masalın gerçek, nine; dolunay kadar gerçek.

Tut ki kırk gündür Safa ile Merve arasındayım.

Ve tut ki kırk gündür bir türbeyi bekliyorum.

Ve sen...

Bütün renklerin

zümürte dönüştüğü,

bütün görüntülerin

gölgesizlikle tanıştığı yerdesin.

Bakışın ve meramın

eşyanın kimliğini değiştiriyor.

Çocuk dolunayı gördü.

Dolunayın ikiye bölünüşünü gördü.

Gözbebekleri büyüdü, büyüdü; birer dolunay oldu.

Her şey bir anda oluvermiş, olup bitmiş gibiydi. Kolayca, eğilip bükülmeden, öylece, bir anda.

Oysa mahalle bakkalı Halis Efendi, müşterilerine “Böyle olacağı belliydi.” diyor.

*

Nazan Hanım, kupa papazını masaya sürerken,

-Bana kalırsa illüzyon, şekerim, diyor. Çocuklarda sık sık olurmuş bu. Yıldız düşmesi, hayalet filan. Göz yanığı işte. Veya ne bileyim, şekerim, bir ağaç dalı girmiştir çocukla ayın arasına. Bence uygun bir dille anlatmalısınız ona, Meralciğim. Yanıldığını söylemelisiniz. Bizim bey, geçen gün hastalarından birinin...

*

Ruhları ağlamak isteseydi bahane bulurlardı. Ama onlar yapmacık gülüşlerle avunmayı bilirler. Ve bu gülüşleri inatla savunmayı.

Kelimeler, istekler, sevmekler, hatta bütün hayat dudaklarının ucundadır; içlerinde değil. Bu mekanik gülüşleriyle onlar, zakkum büyütürler. Büyük yangına odun taşırırlar.

Gün gelir, ruhları üzerine zar atarlar. Kalplerinin süveydası üzerine kumar oynarlar. Bu risk korkutmaz onları, ürkütmez. Aksine, kaybettikçe sevinirler, mutlu olurlar. Bir gün için bir yılı, bir yıl için bin yılı feda ederler.

*

Mesut Bey, problemin “ihmal”den kaynaklandığını söylüyor. Çocuğun sınıftaki davranışlarından edindiği intiba bu. Sürekli ilgi merkezi olmak istiyor çocuk. Mesut Bey’e göre bu kesin.

Çocuğun sık sık sorular sorması, anlamlı anlamsız sorular sorması, bu yüzden.

“Durumu çocuğun ilgi ve ihtiyaçları açısından değerlendirmek lazım” diyor.

“Derin” pedagoji bilgisinin telkin ettiği güven, teşhisini tutarlı kılıyor.

*

-Doğrular benim doğrularım, diye bağırıyor Engin Bey. Hepsi kendi doğrularım. Yargılamak senin harcın değil. Tamam mı? Anladın mı?

Sakinleşiyor.

-Yeni doğrular bulduğunu sanıyorsun sen. Öyle mi? Oysa onlar eskiden de vardı. Ama yıprandılar, yetersiz kaldılar. Ve biz yeni doğrular icat ettik. Fert fert, sırf kendimiz için. Senin için de. Tutunup yaşayalım diye. Kendimizi yarına taşıyalım diye.

Bir şey daha söyleyeyim mi? Senin doğrularının gücü, seni ayağa kaldırmaya yeter, ayakta tutmaya değil. Hele hele yürütmeye hiç değil.

*

-Böyle şey hayatımda duymadım, ayol! Bizim bey anlattı. Çocuk her yerde dolunayı iki parça gördüğünü söylüyormuş. Ben diyorum ki, komşu, bu çocuğun üzerine fazla düştüler. Fazla titizlendiler. Annenin babanın tek çocuğu diye. Her istediği elinin altında. Yok yok. Hiçbir şeyi özlemesi gerekmiyor çocuğun. Olur mu ayol?

(Bunlar Gar Müdürü’nün karısı Suzan Hanım’ın söyledikleri.)

*

Nine, olayın bu noktaya gelişinden en çok kendini sorumlu tutuyor. Hele çocuk, “Bencildiniz nine, esirgediniz her şeyi.” dedikten sonra, suçu itirazsız kabulleniyor.

*

Çocuğun söyledikleri, Tekin Bey’in söylemek istedikleriydi bir ba-

kıma. Bu yüzden Tekin Bey'in ruhu, bu çocukça cesareti alkışlamaya hazırды.

Kelimelerine ölü toprağı serpilmiş Tekin Bey, içinden, "Çocuktan al haberi!" diyordu. Ama konuşurken "Çocuk işte canım, rüyasında görmüştür belki." diye geçiştiriyordu.

*

*Çok çocuk oyuncaklarına seyirci olduk.
Gülerek ağladık.*

*

Kırk gün uzun mudur nine? Ölçülüp biçilebilir mi? Hani Zümrüdüanka, çocuğa "Bir türbeyi bekleyeceksin kırk gün." demişti ya! O kırk gün işte.

*

Gece vahşetleri,
Gazete manşetleri,
Naylon mutluluk poşetleri,
Şehir.

Elinin tersiyle itiyor beni.

Oysa ben, bu şehri gül mazmunuyla yıkamak, "Su Kasidesi"ne boyamak isterdim.

Eve geldim.

Ayakkabılarımı dışarıda bıraktım.

*

Bir acının türevini almak. Bir yenilgiyi omuzlamak. Gökyüzüne onurlu bir gurbet çizmek. Gülümsediğini düşündürecek ölçüde ağlamak. Sıcak ve yoğun bir gülle gibi güle doğru atılmak ve alevler arasından gül derlemek...

*

On dördüncü gündü. Kırkıncı güne denk bir on dördüncü gün. Teğet geçilen, fark edilemeyen, göz ardı edilen.

*

Çocuklar vardı. Bir dilim maviye hasret büyüyen, yersiz ve zaman-sız büyüyen, korkunç bir hızla büyüyen, büyümek zorunda kalan çocuklar... Gözbebeklerine mil çekilen; çirkin karanlık yerlerde, çirkin

karanlık şeylere adanan çocuklar...

Sonra kadınlar... Vehim mesailerinde tükenen kadınlar.

*

-Dün de söyledim, baba. Sizinkiler güncel doğrular. Gazetelerin ekonomi sayfalarıyla sınırlı. Faydalı olabilirler, ama güzel değiller, sevimli değiller. Kavgadan doğuyorlar, sevgiden değil.

Hayır, baba! Benim doğrularım eskimedi. Onlar hâlâ sizin üç adım önünüzde. Siz, uzak kaldığınız için eskidiniz, yıprandınız. Şimdi de bu yabancılığa, bu kopukluğa mazeret arıyorsunuz. Bu yüzden dönüp aya bakamıyorsunuz. Kızıyorsunuz. Köpürüyorsunuz.

İndirin askılarınızı baba!

*

-Ayın on dördüncü günü ay dirildi, nine.

Ya türbe, kırk gün beklenen türbe? Bu on dördüncü gün onun da dirilmesi gerekmez miydi?

Peki, nine. Gönlümü kanatlandırdın. Sabırsızlığımı hoş gör! Yüreğimin kuluçka dönemiydi bu.

Bekleyebilirim artık.

*

İki yarım daire: İki yarım ay!

Gülün gülün gözü oldu çocuk. Cennetin ön sözü oldu. Tuba dalı oldu.

İki yarım daire: İki yarım ay!

Yüreğinin ikiye bölündüğünü gördü çocuk.

Ve dolunayın kristal aynasında bir ölünün dirilişini seyretti.

Karçiçeği, Sayı: 6, 7, Mayıs, Haziran 1992

İÇİNDEKİLER

Her Leyla Bir Ufuktur / 5
Kalbe Dokunan Meczaz / 14
Çaylı Pasaport / 30
Pertevniyal / 52
Dolunay Suları / 74

